

UNIVERZITET U SARAJEVU – FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA PEDAGOGIJU

ULOGA MEDIJA U OBITELJSKOM ODGOJU
Završni magistarski rad

Mentorica:
prof. dr. Lejla Kafedžić

Studentica:
Ajla Avdić

Sarajevo, lipanj 2024.

UNIVERSITY OF SARAJEVO – FACULTY OF PHILOSOPHY
DEPARTMENT OF PEDAGOGY

THE ROLE OF THE MEDIA IN FAMILY EDUCATION
Final thesis

Mentor:
prof. dr. Lejla Kafedžić

Student:
Ajla Avdić

Sarajevo, June 2024.

SAŽETAK:

Cilj istraživanja je istražiti ulogu medija u obiteljskom odgoju djece te analizirati utjecaj medija na odgojni proces unutar obitelji. Također, nastojalo se istražiti kako obitelji koriste medije te kako upotreba medija utječe na dječje stavove i vrijednosti. Danas se Internet smatra temeljnim medijem komunikacije. Internet je sveprisutna globalna mreža koja omogućuje ljudima da dijele informacije i komuniciraju u realnom vremenu. Također se istražilo koji su to pozitivni, a koji negativni utjecaji medija na odgoj djece. Rezultati istraživanja su pokazali da mediji često imaju negativan utjecaj na odgoj, što postavlja izazove pred roditelje u njihovoj ulozi odgajatelja. Roditelji su suočeni s teškim zadatkom pošto trebaju pripremiti svoju djecu za svijet medija te ih naučiti prepoznati opasnosti na Internetu i kako se s njima nositi. Internet pruža prilike za obrazovanje, kreativnost i povezivanje, ali također može biti i mjesto gdje djeca mogu biti izložena sadržajima koji nisu prikladni za njihovu dob ili mogu imati dugoročne negativne posljedice na njihov mentalni i emocionalni razvoj.

Ključne riječi: utjecaj medija, obiteljski odgoj, korištenje Interneta, komunikacija između roditelja i djece, neprikladni sadržaji na Internetu

SUMMARY:

The aim of the research is to investigate the role of the media in the family upbringing of children and to analyze the influence of the media on the educational process within the family. Also, an effort was made to investigate how families use media and how media use affects children's attitudes and values. Today, the Internet is considered a fundamental media communication. The Internet is a ubiquitous global network that allows people to share information and communicate in real time. It was also investigated which are the positive and which are the negative influences of the media on children's upbringing. The research results showed that the media often have a negative influence on education, which poses challenges for parents in their role as educators. Parents are faced with difficult tasks because they need to prepare their children for the world of media and teach them to recognize the dangers of the Internet and how to deal with them. The Internet provides opportunities for education, creativity and connection, but it can also be a place where children can be exposed to content that is not appropriate for their age or can have long-term negative effects on their mental and emotional development.

Keywords: influence of the media, family upbringing, use of the Internet, communication between parents and children, undesirable content on the Internet

SADRŽAJ

UVOD	1
1. TEORIJSKI DIO RADA	2
1.1. Mediji današnjice	2
1.2. Roditeljstvo i mediji	4
1.2.1. Koncept odgoja u digitalnom dobu	4
1.2.2. Dimenzije roditeljstva u kontekstu medijske pismenosti	6
1.2.3. Uloga komunikacije u odgoju	7
1.3. Povezanost medija i odgoja djece	8
1.4. Pozitivan utjecaj medija na odgoj djece	11
1.5. Negativan utjecaj medija na odgoj djece	13
1.5.1. Problem nasilja	13
1.5.2. Problem stereotipizacije	14
1.5.3. Problem pornografije	14
1.5.4. Nedostatci Interneta	15
1.5.5. Zdravstveni problemi	16
2. METODOLOŠKI DIO RADA	18
2.1. Predmet istraživanja	18
2.2. Cilj istraživanja	18
2.3. Zadaci istraživanja	18
2.4. Metode istraživanja	19
2.5. Tehnike i instrumenti istraživanja	20
2.6. Uzorak istraživanja	20
3. ANALIZA I DISKUSIJA REZULTATA ISTRAŽIVANJA	22
3.1. Utjecaj medijskog sadržaja na obiteljski odgoj i svakodnevni život djece ..	21
3.2. Diskusija rezultata	36
4. ZAKLJUČAK	38
LITERATURA	41
POPIS GRAFIKONA	42
PRILOZI	44

UVOD

Tema ovog rada usmjerena je na ulogu medija u obiteljskom odgoju. Naime, razvojem informacijsko-komunikacijskih tehnologija, a posebice pojavom Interneta, mediji su postali rašireniji nego ikad prije. Danas većina mladih ima korisnički račun na nekoj od društvenih mreža, medijski je pismena i svakodnevno je medijski izložena. Naglašava se da ovi mediji ne donose uvijek i isključivo samo pozitivne stvari, već istovremeno ukazuju na područje iznimno širokog spektra opasnosti koje se mogu pojaviti. Roditelji moraju svoju djecu izložiti kvalitetnim medijskim sadržajima na kvalitetan način te ujedno izgraditi povjerenje s djetetom kako bi im se ono povjerilo u slučaju problema. Roditelji također moraju poučiti djecu o mogućim opasnostima medija, posebice Interneta. Iz svega navedenog proizlazi da je temeljni cilj rada prikazati ulogu medija u obiteljskom odgoju u današnje doba.

Prilikom izrade ovog rada se koristilo više različitih znanstvenih metoda. Rad se stoga temelji na obradi teorije temeljem znanstvene i stručne literature. Riječ je o već postojećoj literaturi koja uključuje veliki broj znanstvenih članaka, radova i istraživanja domaćih i stranih organizacija.

Rad se sastoji od uvoda, teorijskog dijela rada, metodološkog dijela rada, analize i diskusije rezultata istraživanja i zaključka. U uvodnom dijelu rada je prikazan predmet i cilj rada, sama struktura rada kao i metode istraživanja koje su korištene prilikom izrade samog rada. Unutar teorijskog dijela rada je obrađen pojam današnjih medija, roditeljstva i medija, povezanosti medija i odgoja djece te pozitivni i negativni utjecaj medija na odgoj djece. Metodološki dio rada se sastoji od predmeta istraživanja, ciljeva istraživanja, zadataka istraživanja, hipoteza, metoda istraživanja, tehnika i instrumenata istraživanja te uzorka istraživanja. U poglavlju analize i diskusije rezultata istraživanja su prikazani rezultati provedenog anketnog istraživanja. Na kraju rada je zaključak u kojem su izneseni svi relevantni zaključci na temelju rada.

1. TEORIJSKI DIO RADA

Razvoj informacijsko-komunikacijske tehnologije dovelo je do eksplozije dostupnih informacija i kanala komunikacije, što je promijenilo način na koji djeca i mladi doživljavaju svijet oko sebe. U digitalnom dobu, medijski sadržaj postaje lako dostupan, često bez odgovarajućih filtera ili nadzora. Ovo otvara vrata različitim izazovima, uključujući izlaganje djece neprimjerenim sadržajima, internetskom zlostavljanju, izloženost štetnim ideologijama ili čak opasnostima od predatora sa Interneta.

Uz to, konstantna povezanost s Internetom može uzrokovati probleme s koncentracijom, smanjenje kvalitete sna i povećanje razine stresa. Društvene mreže, dok nude prilike za povezivanje i izražavanje, također predstavljaju pritisak na djecu i mlade da se uspoređuju s vršnjacima, što može dovesti do problema s samopouzdanjem ili čak do mentalnih zdravstvenih problema.

Uz sve ove izazove, obitelji često traže načine kako bi ugradili pozitivne medijske navike u svakodnevni život. Roditelji se suočavaju s teškoćom balansiranja između omogućavanja djeci pristupa tehnologiji koja je sada sastavni dio njihove edukacije i društvenog života, te istodobnog osiguranja njihove sigurnosti i dobrobiti. Također, postavlja se pitanje koliko bi roditelji trebali nadzirati medijsku konzumaciju svoje djece i kako postaviti granice.

Mediji, dok pružaju brojne prilike za učenje i rast, također postavljaju izazove koji zahtijevaju pažljiv i svjestan odgoj. Uloga medija u obiteljskom odgoju postaje sve važnija kako tehnologija postaje sve prisutnija u svakodnevnim životima djece i mladih. Upravo zbog toga je neophodno istražiti kako obitelji mogu iskoristiti prednosti medija, dok istovremeno minimiziraju potencijalne rizike.

1.1. Mediji današnjice

Danas se Internet smatra temeljnim medijem komunikacije. Internet je postao svakodnevnica koja omogućuje globalni trend umrežavanja. Ističe se da je Internet, zajedno s društvenim mrežama i raznim gadget-ima, vrlo polako, ali istovremeno vrlo sigurno, potisnuo ostale medije poput televizije te postao prvo i temeljno mjesto masovne popularnosti među mladima (Vasić, 2010).

Internet je sveprisutna globalna mreža koja povezuje računala i servere širom svijeta, omogućavajući ljudima da dijele informacije i komuniciraju u skoro trenutnom vremenu. Ova mreža omogućuje pristup velikom broju resursa, usluga i informacija te predstavlja temelj moderne komunikacije i pohranjivanja podataka.

Internet donosi brojne prednosti za samog korisnika. Riječ je o korisnom alatu koji donosi brojne pozitivne strane u pogledu brze i jednostavne dostupnosti iznimno velike količine informacija. Također se tumači da Internet zapravo omogućava

područje praćenja brojnih sadržaja, to bogatstvo velikog broja informacija prije svega daje ljudima priliku da na najbolji mogući način razumiju konkretne stvari o kojima možda prije nisu razmišljali. Prethodno navedeno dovodi do motivacije za određenom vrstom učenja kod ljudi.

Internet je sam po sebi dobar izvor zabave, ali i mogućnost razmjene iskustava, velikog broja mišljenja i mnoštva informacija. Internet je također stavka putem koje se unapređuju vještine pisanja djece i mladih. Nadalje, Internet potiče razvoj kreativnosti i razvoj različitih strategija koje se kao takve odnose upravo na područje rješavanja problema i područje odabira različitih informacija (Vasić, 2010).

Druga mogućnost Interneta je mogućnost obrazovanja, mogućnost komunikacije i zabave. Internet stoga pruža mogućnosti upoznavanja iznimno velikog broja ljudi bez obzira na njihovu kulturu. Isto tako, Internet pruža brojne mogućnosti ljudima da pokažu svoje znanje i sve svoje talente. Internet je također jedan od idealnih alata kada je u pitanju posao, posebice marketing. Stoga se ističe da od komercijalizacije interneta poslovni svijet zapravo nije ostao isti, što bi značilo da se dolazi do iznimno udaljenih tržišta, što je također postala realna opcija. Istodobno, različiti proizvodi mogu se distribuirati putem Interneta. Internet je medij koji je interaktivan. To bi značilo da se dobra povratna informacija od krajnjeg korisnika može dobiti i putem interneta (Robotić, 2015).

Mediji današnjice uključuju Internet, web prezentacije, multimediju, video igre, CD-ROM, DVD kao i virtualnu stvarnost. Također, uključuju mobilne telefone, računala i druge. Naravno, od medija se izdvaja Internet kao globalna mreža koja omogućuje praćenje novinskog, radijskog i televizijskog programa u svakom trenutku. Temeljna obilježja ovih novih medija su multimedijalnost, digitalnost i interaktivnost (Labaš, 2012).

Internet ima prednosti i mane, pogotovo kada su u pitanju mladi, odnosno djeca. Jedan od najvećih problema su ljudi koji pokušavaju stupiti u kontakt s djecom i iskorištavati njihovu nezrelost i samostalnost. Postoji problem zlostavljanja na internetu od strane druge djece te opasnost od izlaganja raznim seksualnim ili nasilnim sadržajima.

U današnjem, prije svega visoko industrijaliziranom svijetu, upravo zbog svoje široke uporabe i utjecaja, mediji se ne mogu definirati na jednostavan način. Prije svega, mediji objedinjuju sredstva prijenosa informacija, odnosno tumače se kao sredstvo komunikacije. Ujedno, ovaj pojam označava i svako pojedino sredstvo putem kojeg se prenose poruke, vijesti, informacije itd.. Dok se sa aspekta komunikacijskih znanosti, govori o masovnim medijima, odnosno o Internetu, komunikacijskim satelitima, elektroničkim sredstvima i dr.

Što se tiče multimedije, navedeni autori je predstavljaju kao temeljnu značajku unutar sadržaja koja se može izraziti slikom, zvukom, tekstom ili kodovima. Što se tiče obilježja interaktivnosti, ono se predstavlja kao posebna sposobnost medija da

određenim sadržajem utječe na samog korisnika. Što se digitalnosti tiče, ona se definira kao obrada podataka u digitalnom obliku, odnosno pretvaranje informacija u digitalni oblik, što će omogućiti lakše polje manipulacije, što će ubrzati i olakšati širenje informacija, ali i, s druge strane, širenje dezinformacija (Labaš, 2012).

Ističe se kako su mediji današnjice zapravo jedan od neizostavnih čimbenika u informacijskom smislu, odnosno u smislu formiranja mišljenja, u vidu prenošenja informacija, vrijednosti, kreiranja životnog stila kao i oblikovanja samog identiteta. Na temelju brojnih istraživanja dokazano je da djeca izuzetno puno vremena provode pred ekranima, odnosno na mobitelima i pred televizorom. Može se reći da su se današnji mediji nametnuli kao posebna društvena institucija u području procesa socijalizacije, pa je njihova uloga medija postala vrlo važna u razdoblju odrastanja, odnosno u području njihovu nesigurnost i brojna osjetljiva pitanja. Na taj je način Internet s vremenom postao središtem zbivanja, stvarajući potpuno novu percepciju stvarnosti, ali i potpuno novu percepciju vlastitog identiteta (Mandarić, 2016).

1.2. Roditeljstvo i mediji

U današnjem svijetu, gdje informacijsko-komunikacijske tehnologije sve više oblikuju našu svakodnevnicu, uloga roditelja postaje izazovnija i složenija. S rastom digitalnog doba, roditelji se ne samo suočavaju s tradicionalnim odgojnim pitanjima, već i s potrebom da usmjeravaju i štite svoju djecu od raznih utjecaja koji dolaze putem medija.

U nastavku rada govori se o povezanosti roditeljstva i medija, osvrćući se na ključne aspekte ove interakcije. Fokus će biti na tome kako roditelji mogu, ali i trebaju, oblikovati medijsku pismenost svoje djece, kako bi ih pripremili za svijet koji je sve više uronjen u digitalne tehnologije. Razmatrat će se kako roditelji mogu koristiti medije kao alat za obogaćivanje odgojne prakse, ali i kako prepoznati i izbjeći potencijalne zamke koje mediji postavljaju pred mlade naraštaje.

1.2.1. Koncept odgoja u digitalnom dobu

Odgoj je iznimno važna odrednica ljudskog života i ponašanja. S teorijskog stajališta, tumači se da sam odgoj podrazumijeva konkretan proces vezan uz razvoj, izgradnju i oblikovanje osobe kao ljudskog bića. Na taj način odgoj predstavlja izuzetno složen i dugotrajan proces koji zapravo obuhvaća sve sfere čovjekova života. Riječ je o racionalno-kognitivnoj sferi čovjekova života, emocionalno-vrijednosnoj sferi i voljno-djelatnoj sferi čovjekova života (Vukasović, 2013).

Odgoj se može definirati i kao sustav koji uključuje aktivnosti, različite djelatnosti i procese unutar kojih je zapisano da su subjekti kao takvi u interakciji i komunikaciji te kao takvi planiraju, organiziraju, ostvaruju, vrednuju i dalje usmjeravaju razvoj. Isto tako, odgoj bi nužno morao biti usmjeren prema području oblikovanja

intelektualnih snaga i sposobnosti, prema stjecanju znanja kao i potrebnih vještina. Odgoj treba usmjeriti i na oblikovanje djetetove osobnosti i karaktera, tj. njegov pogled na svijet i ka stvaranju zdrave slike o sebi i vlastitim osjećajima (Stevanović, 2000).

Koncept odgoja u digitalnom dobu predstavlja evoluciju tradicionalnih odgojnih metoda kako bi se prilagodile brzim promjenama i izazovima koji prate tehnološku revoluciju. U središtu ovog koncepta je razumijevanje da današnja djeca rastu u svijetu gdje su digitalne tehnologije sveprisutne, a informacije su dostupne u realnom vremenu. Odgoj u ovom kontekstu zahtijeva nove pristupe, vještine i znanja.

U digitalnom dobu, odgoj i obrazovanje djece prolazi kroz značajne promjene. Samo učenje djece kako čitati i pisati više nije dovoljno. Sada se od njih očekuje da budu medijski pismeni, sposobni kritički analizirati i razumjeti različite medijske sadržaje. Osim toga, važno je da prepoznaju pristranost ili lažne informacije i da razumiju kako mediji oblikuju našu percepciju stvarnosti.

Jednako je važna i digitalna etika. U svijetu u kojem je online prisutnost postala norma, djeca moraju biti obrazovana o odgovornom ponašanju na Internetu. To uključuje zaštitu vlastite privatnosti, prepoznavanje i izbjegavanje opasnosti kao što je cyberbullying te razumijevanje kako biti odgovoran digitalni građanin. Uz to, s porastom online interakcija, emocionalna i socijalna kompetencija postaju ključne. Djeci je potrebno naučiti kako prepoznati i upravljati svojim emocijama te razumjeti i poštivati emocije drugih (Stevanović, 2000).

Tehnološka revolucija donosi s njom brze promjene, zbog čega je adaptivno učenje postalo neophodno. Klasične metode učenja koje su bile primjenjive u prošlosti sada često nisu dovoljne. Današnje generacije moraju razviti vještine adaptivnog učenja, kako bi mogle kontinuirano učiti i prilagođavati se novim tehnološkim alatima i informacijama koje se neprestano mijenjaju (Stevanović, 2000).

Naime, mediji djeci i roditeljima istodobno prezentiraju i nameću određene moralne sposobnosti ponašanja, a ujedno i fizički izgled, s kojima se ne znaju nositi. Roditelji su stoga suočeni s izazovom da moraju osigurati pravilan odgoj u koji će morati uložiti puno više vremena i puno više truda kako bi dijete u konačnici moglo stvoriti zdravu sliku o sebi, svojoj obitelji, prijateljima i okolini, cijelome svijetu i svih vrijednosti koje su stekli u djetinjstvu. To se može postići komunikacijom, razumijevanjem i poštovanjem roditelja. Istovremeno, dom mora biti mjesto gdje će se dijete moći slobodno izražavati u svakom trenutku i mjesto gdje dijete može slobodno podijeliti sve svoje boli, sve svoje brige, ali i sve svoje radosti i uspjehe (Vukasović, 2013).

Na kraju, ali ne manje važno, sigurnost na Internetu je od presudne važnosti. Dok djeca uče kako koristiti različite digitalne alate, moraju također biti educirana o potencijalnim opasnostima koje vrebaju online te kako se adekvatno zaštititi. U

ovom dinamičnom digitalnom okruženju, odgoj djece zahtijeva holistički pristup koji obuhvaća sve navedene aspekte.

1.2.2. Dimenzije roditeljstva u kontekstu medijske pismenosti

U doba sveprisutnosti medija, dimenzije roditeljstva postaju posebno bitne. Dvije glavne dimenzije roditeljstva, roditeljska toplina i roditeljski nadzor, imaju ključne uloge u formiranju dječje medijske pismenosti (Vukasović, 2013).

Roditeljska toplina podrazumijeva visok stupanj roditeljske podrške, brige i ljubavi prema djetetu. Ova dimenzija potiče ohrabrivanje i samopouzdanje djeteta. U kontekstu medijske pismenosti, toplina može biti ključna u poticanju kritičkog razmišljanja i analize medijskog sadržaja. S druge strane, roditeljski nadzor odnosi se na praćenje i usmjeravanje djetetovih aktivnosti, posebno u digitalnom okruženju. Kontrola i postavljanje granica prilikom konzumacije medijskog sadržaja mogu pomoći u zaštiti djece od potencijalno štetnih sadržaja (Vasta i sur., 1998).

Roditeljski nadzor postaje sve relevantniji u današnje vrijeme digitalne revolucije. Dok djeca sve više vremena provode na Internetu, gledajući televiziju ili igrajući video igre, roditeljski nadzor postaje ključan alat za osiguranje sigurnog i konstruktivnog medijskog iskustva. Nadzor, u ovom kontekstu, ne znači samo kontrolu nad time što dijete gleda ili s kim komunicira online, već također i aktivno razumijevanje medijskog sadržaja te pružanje smjernica i konteksta kroz koji dijete može razumjeti i interpretirati informacije (Vukasović, 2013).

S jedne strane, postoji opasnost od prekomjernog roditeljskog nadzora, gdje roditelji postaju previše zaštitnički i ograničavaju dječju slobodu istraživanja i učenja. Ovaj pristup može rezultirati djetetovom osjećaju izoliranosti i nesposobnosti da razvije vještine kritičkog razmišljanja koje su potrebne u današnjem digitalnom dobu. S druge strane, nedostatak nadzora može izložiti djecu štetnim sadržajima, dezinformacijama ili potencijalnim online prijetnjama. Stoga je važno pronaći ravnotežu, gdje roditelji pružaju smjernice i postavljaju granice, ali također potiču dječju znatiželju i kritičko razmišljanje.

Roditelji se, uz tradicionalne metode odgoja, danas suočavaju s dodatnim izazovima u obliku digitalnih alata i aplikacija namijenjenih kontroli nad sadržajem koji djeca konzumiraju. Ove tehnologije mogu biti korisne, ali isto tako je važno naglasiti da komunikacija i razumijevanje između roditelja i djeteta ostaju ključne u osiguravanju zdravog odnosa prema medijima.

Postoji niz roditeljskih stilova koji se manifestiraju kroz ove dimenzije, uključujući autoritativne, autoritarne, popustljive i ravnodušne roditelje. Svaki stil donosi svoje prednosti i izazove u kontekstu medijske pismenosti. Primjerice, autoritativni roditelji, koji kombiniraju toplinu s nadzorom, mogu pružiti uravnotežen pristup

medijskom odgoju, dok autoritarni roditelji mogu biti previše restriktivni, ograničavajući dječju sposobnost za samostalno razmišljanje i analizu (Vasta i sur., 1998).

U svjetlu digitalne ere, razumijevanje ovih dimenzija i njihove primjene u kontekstu medijske pismenosti postaje od presudne važnosti. Za roditelje je bitno da prepoznaju svoj stil roditeljstva i razumiju kako to utječe na razvoj medijske pismenosti njihove djece.

1.2.3. Uloga komunikacije u odgoju

Roditelji se moraju usmjeriti na dobru komunikaciju unutar obitelji. Kvalitetan odgoj kao takav nije moguće ostvariti bez međusobne komunikacije unutar obitelji. Komunikacija se tako smatra iznimno bitnom kada se radi o samoj djetetovoj osobnosti. Na taj način dijete i roditelj kroz komunikaciju postižu otvorenost i iskrenost, odnosno gradi se povjerenje i razumijevanje. Sama atmosfera u obitelji, kao i način na koji svi članovi međusobno razgovaraju, imaju izniman utjecaj na odgoj djece, posebno kada je riječ o djeci školske dobi. Iz toga proizlazi da dobra komunikacija roditeljima zapravo omogućuje nadzor nad djecom u području ispunjavanja svakodnevnih obveza i ponašanja. Na taj se način djeca osjećaju sigurnije, ali i emocionalno uravnoteženije (Stevanović, 2000).

Nadalje, komunikacija u obitelji omogućava izuzetno dobru podršku djeci, kvalitetnu suradnju, ali i mogućnost lakšeg rješavanja problema. Unutar komunikacijskih veza dolazi do stvaranja naklonosti, povjerenja i empatije. Isto tako, kroz komunikaciju se roditelji i djeca bolje upoznaju. Komunikacija se smatra iznimno važnim alatom u području rješavanja eventualnih nesporazuma i konflikata. Pritom se komunikacija promatra kao jedan od procesa prenošenja poruke s ciljem prenošenja određenog sadržaja, pa se kao takva primarno uči u obitelji (Stevanović, 2000).

Potrebna znanja i iskustva u smislu komunikacije zapravo se stvaraju u području interakcije djeteta sa svim članovima obitelji. Ističe se da malo dijete u razvojnoj fazi teži stalnoj prisutnosti roditelja i komunikaciji na apsolutno svim razinama, stoga dijete na zadani način uči i na zadani način stječe sve potrebne životne vještine. Za postizanje osobnog razvoja djeteta, od roditelja je svakako potreban aktivan način slušanja. Ono čemu djeca teže jest da ih roditelji čuju i saslušaju te da im pomognu i odgovore na komplicirana životna pitanja, odnosno situacije s kojima se susreću (Lebedina-Manzoni i sur., 2001). Iz svega proizlazi da je komunikacija u obitelji iznimno potrebna kako bi se stvorila izuzetno dobra veza između roditelja i djece (Brajša, 1996).

Komunikacija između roditelja i djece osnovni je temelj odnosa i odgojnog procesa. U doba kada je tehnologija duboko ukorijenjena u svakodnevnom životu, uloga i način te komunikacije mijenjaju se i prilagođavaju novonastalim izazovima.

Digitalni mediji, s obzirom na svoju sveprisutnost, uvelike oblikuju komunikacijske obrasce između roditelja i djece, stvarajući jedinstven set izazova, ali i pružajući nove mogućnosti (Stevanović, 2000).

U svijetu gdje djeca provode sve više vremena na Internetu, društvenim mrežama i igrajući videoigre, važno je da roditelji razumiju ove platforme kako bi mogli pravilno komunicirati sa svojom djecom. Kroz razumijevanje digitalnih platformi, roditelji ne samo da mogu biti u koraku s interesima svoje djece, već i mogu koristiti ove medije kao most koji jača njihovu povezanost.

No, s obzirom na različite opasnosti koje digitalni mediji mogu nositi, od ključne je važnosti da roditelji otvoreno i iskreno razgovaraju sa svojom djecom o potencijalnim prijetnjama. To se odnosi na sve, od zlostavljanja na Internetu, preko neprikladnih sadržaja, do opasnosti od nepoznatih online kontakata. Umjesto da jednostavno zabrane pristup određenim platformama ili sadržajima, roditelji trebaju pružiti svojoj djeci edukaciju i alate potrebne da sami prepoznaju i izbjegavaju potencijalne opasnosti (Mužić, 2014).

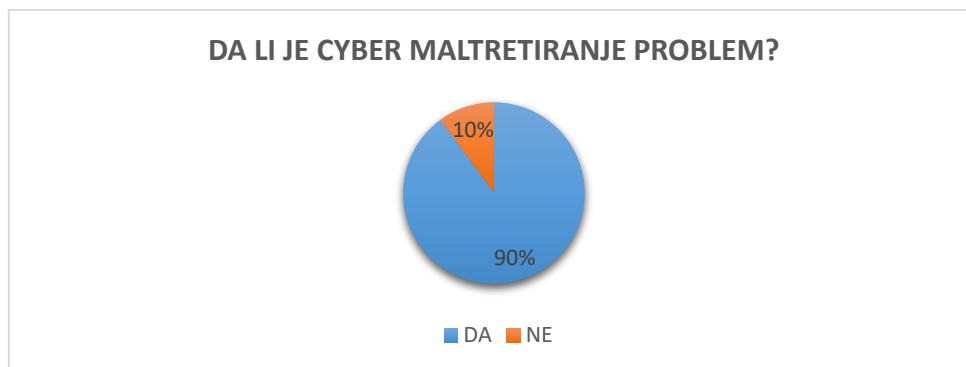
Također, važno je da roditelji slušaju svoju djecu, pružajući im priliku da izraze svoje misli, osjećaje i iskustva vezana uz digitalne medije. Na taj način, roditelji mogu stvoriti sigurno okruženje u kojem se djeca osjećaju ugodno dijeleći svoje online iskustvo, bilo dobro ili loše.

U konačnici, komunikacija u eri medija zahtijeva veću svjesnost i proaktivnost od strane roditelja. Dok digitalni mediji pružaju mnoštvo prilika za obogaćivanje odnosa između roditelja i djece, donose i nove izazove. S pravim pristupom, roditelji mogu iskoristiti ove alate kako bi osnažili svoju vezu s djecom, dok istovremeno osiguravaju da njihova djeca imaju zdrav i siguran pristup svijetu digitalnih medija.

1.3. Povezanost medija i odgoja djece

Roditelji imaju najveći utjecaj na mlade, na njihovo poimanje što se smatra prikladnim, a što neprimjerenim sadržajem. Isto tako, roditelji su odgovorni za sigurnost svoje djece, kako offline tako i online. Važno je istaknuti da zapravo postoje brojni pristupi u interakciji s mladima na temu sigurnosti na Internetu. Roditelji trebaju upozoriti djecu na određene probleme koji se mogu pojaviti na Internetu, odnosno potrebno je poučiti djecu o mogućim opasnostima. Jednako tako, roditelji bi trebali imati kontrolu nad sadržajima koje djeca pretražuju, odnosno nad sadržajima koje gledaju mladi.

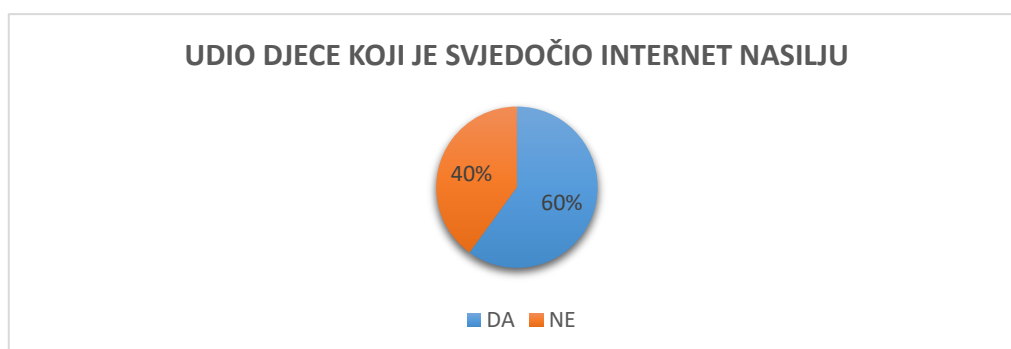
S obzirom na probleme s kojima se djeca susreću u pogledu medija, u nastavku će se prikazati statistički rezultati (Robotić, 2015). Velika većina, odnosno 90% tinejdžera slaže se da je cyber maltretiranje problem, a 63% vjeruje da je to ozbiljan problem (Mužić, 2014).

Izvor: Robotić, P. (2015). Zamke virtualnog svijeta: zaštita djece i mladih na Internetu i prevencija ovisnosti. JAHS, 1(2): 81-96..

Grafikon 1. Udio tinejdžera koji smatraju cyber maltretiranje problemom

Roditelji trebaju shvatiti da su društvene mreže i online igre prostori gdje se djeca često osjećaju slobodnima i gdje izražavaju svoj identitet. No, isto tako, to su mjesta gdje se mogu susresti s nepoznatim osobama i gdje može doći do različitih oblika maltretiranja. Osim otvorenog dijaloga, roditeljima je potrebno da se educiraju o digitalnim platformama koje njihova djeca koriste i da imaju osnovno razumijevanje mehanizama tih platformi. Ponekad, samo prisustvo roditelja na istim mrežama ili platformama može djelovati odvraćajuće na one koji bi mogli zlostavljati ili maltretirati. Važno je stvaranje ravnoteže između poštovanja privatnosti djece i osiguravanja njihove sigurnosti. Uključivanjem u online svijet svoje djece, ne samo da će roditelji bolje razumjeti izazove s kojima se njihova djeca suočavaju, već će i pružiti dodatni sloj zaštite, osnažujući djecu da se osjećaju sigurno i podržano u digitalnom okruženju.

Izvor: Izrada autora rada prema Robotić (2015).

Grafikon 2. Udio djece koji je svjedočio Internet nasilju

Vidljivo je da postoje brojni problemi s kojima se roditelji, a time i djeca, susreću u svakodnevnom životu i u svojim domovima. Zbog čega se unutar same pedagogije pojavio pokret, i to zapravo pokret čiji je temeljni cilj oduprijeti se negativnim utjecajima medija, odnosno pokreta koji nastoji medijski opismeniti mlade, a ujedno

i sve odrasle. Tumači se da je medijska pedagogija zapravo znanstvena pedagoška disciplina koja kao takva sadrži različite socio-pedagoške, socio-političke i socio-kulturološke analize u svojoj medijskoj ponudi za djecu, mlade i osobe treće životne dobi, odnosno za njihovu kulturnu interese u području odrastanja, u području rada i slobodnog vremena, odnosno u području obiteljskog života (Kimer, 2018).

Tumači se da razvoj medijskog obrazovanja kao takvog ujedno potiče i razvoj komunikacija (Miliša i sur., 2009). Isto tako, potrebno je naglasiti kako se medijska pedagogija zapravo nastoji usmjeriti na razvoj kritičkog mišljenja same djece, ali s druge strane i roditelja, s obzirom na medijske sadržaje i informacijske tehnologije i njihovo korištenje.

Prema Tolić (2009), medijska pismenost, medijska kompetencija i medijsko obrazovanje uključeni su u istraživanja medijske pedagogije. Medijska pismenost predstavlja najnižu razinu ovladavanja nekim temeljnim vještinama prepoznavanja vizualnih simbola i rada na računalu i drugim medijskim alatima. Medijske kompetencije podrazumijevaju cjelinu odnosa medijske pismenosti i medijskog obrazovanja, odnosno konkretan proces vezan uz stjecanje osnovnih znanja o medijima. Medijsko obrazovanje je prvenstveno je usmjereno na učenike osnovnih i srednjih škola. S obzirom na to da nema samostalnog nastavnog predmeta, niti sadržaja unutar nastavnih predmeta, izuzetno je teško djecu na pravi način poučiti o opasnostima koje vrebaju na društvenim mrežama (Miliša, 2012).

Navedene medijske kompetencije predstavljaju temeljnu zadaću pedagoga i učitelja u školama koji su voljni i ujedno spremni izaći iz okvira redovnog plana i programa, odnosno upoznati konkretno sve sadržaje koje medijske kompetencije nužno uključuju. Medijske kompetencije sadrže čimbenike individualne i demokratske orijentacije primatelja, dekodiranje medijski simbola, aktivan način korištenja medija, informacijsku funkciju, kritičku refleksiju, razvoj kritičkog medijskog okruženja, motiviranost medijskog korisnika, emancipiranost medijskog korisnika kao ujedno i svjesnost pojedinca (Miliša i sur., 2009).

Kako je vidljivo iz priloženog, ističe se da posjedovanje medijskih kompetencija kao takvih iznimno pridonosi smanjenju štetnosti medijskih sadržaja, kako kod mladih, tako i kod roditelja. Ovdje je moguće postaviti pitanje kako se medijske kompetencije mogu dalje razvijati u praksi. Naravno, učitelji i pedagozi imaju važnu zadaću u medijskom odgoju, ali svakako bez pravih smjernica i motivacije neće biti moguće postići kvalitetne rezultate. Kao jedno od rješenja potrebno je dosljedno i periodično provođenje pedagoških radionica od strane samog pedagoga. Također je poželjno izvoditi radionice u onim učionicama koje su opremljene računalima. Učitelji bi trebali sudjelovati u području medijskog odgoja i obrazovanja na način da učitelji razredne nastave dio sata usmjere na razvoj medijske pismenosti u obliku medijskih kompetencija (Kimer, 2018).

Svakako, ne treba se zavaravati da je provedba medijskog odgoja učenika isključiva dužnost škole. Roditelji su ti koji snose najveću odgovornost kada je riječ o kontroli djetetove konzumacije medijskih sadržaja. Ovdje je moguće istaknuti neke od savjeta kako bi roditelj mogao smanjiti štetnost medija, odnosno štetnost televizije, videoigara, društvenih mreža i tako dalje. Primjerice, roditelji bi trebali zajedno s djetetom pratiti medijske sadržaje uz objašnjenje i upozorenje na određene situacije koje se smatraju neprimjerenima, odnosno nedolično ponašanje na samom ekranu. Također se smatra važnim da se roditelji, ali i učitelji, usredotoče na upoznavanje medijskih interesa i preferencija vlastite djece (Livazović, 2013).

Ova stavka bi značila da roditelj prije svega treba poznavati aktualne sadržaje, odnosno serije, videoigre, popularne YouTube koje masovno manipuliraju učenicima. Roditeljima se savjetuje i da djeci posebno naznače da se, primjerice, televizija ne smije gledati tijekom zajedničkog obroka, pisanja zadaće itd. Isto tako, roditeljima se savjetuje da prije pristupa medijima postave realna i kvalitetna pravila o obaveznom rješavanju svih školskih i domaćih zadaća. Roditeljima se savjetuje da budu ti koji će svoje slobodno vrijeme provoditi sa svojom djecom na način da šeću, igraju se u parku, čitaju knjige, igraju društvene igre i slično (Livazović, 2013).

Na temelju do sada prikazanog vidljivo je da su roditelji ti koji imaju iznimno veliku ulogu u medijskom opismenjavanju svoje djece te da zapravo sve kreće iz obiteljskog doma. Iz tog razloga roditelji se moraju potruditi objasniti svojoj djeci osnovne stavke vezane uz medije i potencijalne opasnosti kojima djeca mogu biti izložena. Prije svega, također je potrebno raditi na povjerenju u odnosu roditelj-dijete.

1.4. Pozitivan utjecaj medija na odgoj djece

Mediji mogu pozitivno utjecati na odgoj djece. Naime, mediji kao takvi zapravo su stvoreni kako bi obogatili svakodnevni život čovjeka, odnosno olakšali određene segmente života. Naime, sama medijska pismenost, odnosno medijski odgoj, u svom je prvom planu usmjeren na raspravu o potencijalnom utjecaju samih medija na djecu. Iz toga proizlazi da se medijska pismenost kao takva može definirati kao sposobnost i mogućnost određenog pristupa, analize, evaluacije, a ujedno i produkcije priloga o različitim temama. Na taj način djeca također uče kako i na koji način razlikovati područje fikcije od stvarnosti. Istodobno, kroz medije djeca uče kako selektivno birati sadržaje te kako propitivati i dalje tražiti rješenja prikazanog. Istovremeno, djeca moraju znati prepoznati pozitivne i negativne značajke medija. Evidentno je, dakle, da se medijsko obrazovanje smatra nužnim zbog činjenice da su mediji zapravo neizbježna sastavnica svakodnevnog života, s obzirom da se njihov broj svakim danom značajno povećava (Ilišin i sur., 2011).

Mediji se mogu definirati i kao specifično društveno ogledalo. To bi značilo da su mediji zapravo neiscrpan izvor informacija, široko polje znanja i brojnih pokazatelja o samoj civilizacijskoj razvijenosti današnjeg suvremenog svijeta. Upravo iz tog razloga čovjeku se danas, od najranijih dana, pruža prilika da vidi pozitivne i društveno poželjne i uspješne, ali s druge strane nepoželjne i negativne strane života. Mediji u tom pogledu predstavljaju određene modele, a može se reći i određeni referentni okvir za ukupnu društvenu orijentaciju, koja se konkretno usmjerava prema kvalitetnim obilježjima osobnih stilova ponašanja (Livazović, 2013).

Učenje novih vještina svakako je jedna od pozitivnih strana medija. Naime, poznato je da djeca lako uče, pa se smatra potrebnim iskoristiti spomenutu prednost koju donose mediji kao što su radio, televizija ili Internet. Ovi mediji, primjerice, ne zahtijevaju djetetovu sposobnost čitanja, pa djeca povezuju ono što vide, odnosno ono što čuju. Na taj način djeca stvaraju izvrsne predispozicije za svladavanje novih vještina putem medija. Razvoj tehnologije na ovaj je način također omogućio pristup određenim sadržajima na različite načine. Primjerice, knjigama se može pristupiti online, odnosno na taj su način postale dostupnije. Na taj su način brojni sadržaji postali besplatni, što je omogućilo pristup znanju putem suvremenih komunikacijskih uređaja (Livazović, 2013).

Drugi pozitivan aspekt medija je usvajanje pozitivnih obrazaca ponašanja. Kao primjer je moguće navesti kvalitetne medijske sadržaje koji mogu biti edukativni i time dati brojne pozitivne poruke. Naravno, ovakav sadržaj se ne smatra lakim za pronaći, ali je sigurno da postoji. Moguće je da su takvi sadržaji u manjini i da većina medija zapravo nameće pogrešne obrasce ponašanja, no ipak je moguće pronaći sadržaje koji kao takvi nisu nužno namijenjeni samo djeci, a s druge strane donose brojne pozitivnih poruka, a ujedno na taj način ovakav sadržaj daje iznimno velik broj pozitivnih, odnosno poželjnih obrazaca samog ponašanja. To bi značilo da roditelji imaju iznimno veliku ulogu u odabiru sadržaja kojima će njihovo dijete biti izloženo. Prioritet roditelja u ovom slučaju je psihofizička sigurnost djeteta, od samog rođenja. Upravo iz tog razloga roditelji bi trebali učiniti sve što je u njihovoj moći kako bi oni odrastali što zdravije kako bi kasnije postali sretniji i sposobniji ljudi (Sigman, 2010).

Iako neki stručnjaci navode da televizija i mediji sami po sebi ni u kojem slučaju nemaju dugoročne pozitivne posljedice, pojedini su stručnjaci pojasnili postojanje potencijalno pozitivnih posljedica ovakvog utjecaja medija na djecu (Sigman, 2010). Svakako je potrebno istaknuti da samo gledanje televizije može štetiti djeci ako su mu djeca nekontrolirano izložena, ali ako djeca gledaju televiziju u kontroliranom okruženju, to može donijeti brojne pozitivne učinke.

1.5. Negativan utjecaj medija na odgoj djece

Prema svemu do sada prikazanome, jasno je kako zapravo mediji osim pozitivnog utjecaja imaju i negativan utjecaj na mlade. Ovaj utjecaj će biti onoliko jak koliko im to mladi, odnosno općenito populacija dopušta. Jednaka stavka je i kada je u pitanju utjecaj medija na sam odgoj djece. Ukoliko se roditelji, učitelji, kao i sve ostale osobe koje su odgovorne za odgoj djeteta usmjeri na pristup medijima na ispravan način, odnosno na način da se medijima pristupa svjesno prednosti i nedostataka, tada dijete će znati uočiti negativne utjecaje medija i bit će oprezan u kritičnim situacijama.

U nastavku će se stoga usmjeriti na neke od negativnih utjecaja medija općenito na odgoj djece, ali ujedno će se istaknuti i Internet kao jedan poseban medij koji je svakako danas najviše zastupljen. Negativni utjecaji medija na odgoj djece obuhvataju problem nasilja, problem stereotipizacije, problem pornografije, Cyber nasilje i zdravstveni problemi.

1.5.1. Problem nasilja

Ukoliko se kreće od negativnih utjecaja medija na sam odgoj djece najprije će se krenuti od pitanja agresivnog načina ponašanja, odnosno nasilja. Jedna posebna studija provedena je kako bi se uočilo utječe li zapravo nasilje u medijima, u tom slučaju na televiziji, ujedno i povećanje nasilja kod mladih. Riječ je o analizi Kraljevine Butan. Do provođenja istraživanja isključivo su se plasirali sadržaji domaće reprodukcije. Kada je došlo do uvođenja zapadnjačkog televizijskog programa bilo je moguće uočiti izniman porast nasilja, izniman porast kaznenih djela i općenito delikventnog ponašanja. Drugim riječima dokazano je kako upravo nasilje na televiziji će isto tako potencirati nasilje u stvarnosti (Sigman, 2010). Nasilje se isto tako potencira u različitim video igrama.

Na temelju istraživanja uočeno je kako čak polovina mladih posjeduju određene igre koje su zabranjene maloljetnicima. Najčešće se tu radi o ratnim strateškim „pucačinama“ koje potenciraju porast nasilnog ponašanja (Mužić, 2014). Ovome u prilog govori i znanstvena studija koja je prikazala kako sama izloženost medijskom nasilju povećava ujedno agresiju (Kanižaj i Ciboci, 2011). Ovdje je tako moguće navesti zapravo dvije vrste učinaka nasilja, a radi se o kratkoročnim i dugoročnim učincima. Ukoliko se radi o kratkoročnim učincima, navedeni učinci kao takvi se mogu ogledati u području nervoze, samog straha, tjeskobe, pojave agresivnog ponašanja i drugo. Oni se zapravo pojavljuju odmah nakon izloženosti nekom medijskom sadržaju. S druge strane dugoročni učinci su učinci koji se javljaju nakon višestrukog izlaganja nasilju u medijima. Naglašava se kako je ove učinke daleko teže mjeriti nego kratkoročne učinke. Sami rezultati tih učinaka se tako pojavljuju na

postepen način pa stoga onda kada isti budu vidljivi čak ih je teško kasnije povezati sa samom izloženosti medijskim sadržajima (Kanižaj i Ciboci, 2011).

1.5.2. Problem stereotipizacije

Stereotipizacija svakako je jedan od negativnih učinaka samih medija, odnosno jedna od negativnih stavki koja ima iznimno velik utjecaj na odgoj djece. Naime, mediji te reklame zapravo mogu u konačnici odrediti jedan od dva različita puta za uvjeravanje pojedinca u onu poruku koju navedeni prenose. Radi se konkretno o centralnom i o perifernom putu. Ukoliko se radi o centralnom putu tada se naglašava kako navedeni obuhvaća zapravo daleko veći stupanj obrade. Ovdje se sama poruka kao takva preispituje nekoliko puta te u konačnici određuje se sam stupanj kao i smjer promjene stava. Što se tiče perifernog puta, navedeni put kao takav obuhvaća slučaje odlike jedne poruke. Ovdje se primjerice radi o samoj vjerodostojnosti, o privlačnosti nekog slogana (Giles, 2010).

Samo slanje poruke konkretno odvija se kombinacijom navedenih puteva. Tumači se da je jedan od tih putova izravan, budući da spomenuti kao takav zahtijeva ujedno i određeno promišljanje o nekim specifičnostima za pojedini proizvod ili uslugu, o potrebi za navedenim. S druge strane, drugi neće zahtijevati određenu količinu pažnje, odnosno neće zahtijevati toliku količinu promišljanja. Iz tog razloga, navedeno će dovesti do spontane kupnje, odnosno spontane promjene ponašanja i sl.

1.5.3. Problem pornografije

Problem pornografije je velik, a radi se zapravo o seksualnom zlostavljanju djece. Iznimno velika potražnja za dječjom pornografijom, zajedno s novim tehnologijama koje su usmjerene na stvaranje kvalitetnog sadržaja, mogućnost pohranjivanja i izravne distribucije istih izravno putem Interneta na ilegalno tržište, omogućuje kriminalnim osobama koje iskorištavaju djecu i mladež, snimanje dječje pornografije, prilikom čega na iznimno brz način ostvaruju iznimno veliku zaradu na račun i štetu djece, odnosno adolescenata (Vuksanović, 2014).

Ovdje je moguće navesti iznimno velik broj razloga zašto konkretno pedofili navedeno konzumiraju na Internetu. Prije svega radi se o prikupljanju pa sve do neprimjerenog ponašanju prema djeci. Smatra se zapravo kako postoje tri osnovna tipa motivacije za prikupljane dječje pornografije. U tom kontekstu prvi navodi kako prikupljanje predstavlja jedan od dijelova širokog obrasca seksualnih prijestupa. Drugi se pak odnosi na prikupljanje radi osiguranja poticanja razvitka seksualnog zanimanja za djecu, a treći je gledanje slika iz puke radoznalosti.

Ponašanje pedofila kao takvog zapravo u konačnici razotkriva neke od adolescentnih zastoja u razvoju, a isto se očituje i u ovisničkom skupljanju ovog oblika

pornografije. Upravo iz tog razloga mnogi su pedofili usmjereni na stvaranje što većih kolekcija dječje pornografije, koje često uključuju tisuće slika. Ističe se kako pojedine slike niti ne moraju nužno biti eksplicitne, odnosno mnogi pedofili čak uživaju gledati djecu u prirodnom okruženju i odjevena (Vuksanović, 2014).

Svakako, erotski sadržaj u svijesti pedofila izaziva krajnji bijes i iznimno veliku zabrinutost. Konzumacija ovog oblika pornografije na Internetu omogućuje pedofilima međusobni kontakt u svijetu računala, što im ujedno stvara određeni osjećaj pripadnosti, koji se nikako ne smatra primjerenim. Na taj način međusobno kontaktiraju i upotpunjuju svoju „zbirku“ i razmjenjuju podatke koje konkretno smatraju važnima. Nadalje, putem Interneta dolaze u kontakt i s osobama koje zapravo nude djecu u seksualne svrhe i uz određenu naknadu. Ima čak i slučajeva da ljudi nude vlastitu djecu što u svakom od spomenutih slučajeva izaziva izniman bijes.

Susret s pornografskim sadržajem u najranijem djetinjstvu dovodi djecu do uznemirenosti, zbunjenosti i poteškoća s razumijevanjem, pa djeca takav sadržaj vrlo često percipiraju kao nasilje. Rana izloženost takvim sadržajima povezana je s devijantnim seksualnim ponašanjima te silovanjem i pedofilijom. Osim što izlaganje takvim sadržajima dovodi do kasnijeg problematičnog ili promiskuitetnog seksualnog ponašanja, ono će djecu učiniti i lakšim plijenom za zlostavljače te im ostaviti trajne posljedice (Bilić i sur. 2012).

1.5.4. Nedostatci Interneta

Iako Internet kao takav ima brojne prednosti, svakako da je u ovom pogledu nužno istaknuti sve one nedostatke koje Internet sa sobom nosi, a poglavito kada se radi o djeci i o mladima. Tumači se kako je najveća opasnost upravo od različitih kriminalnih osoba koje će nastojati uspostaviti osobni kontakt s djecom, odnosno s mladima. Navedeni najčešće koriste upravo dječju nezrelost kao ujedno i dječju naivnost. Kao slijedeća opasnost navodi se zlostavljanje putem Interneta i to od strane druge djece, odnosno opasnost od izlaganja različitim nasilnim sadržajima ili pak seksualnim sadržajima. Opasnosti Interneta kao medija se mogu kategorizirati u nekoliko osnovnih skupina koje će se prikazati u nastavku (Robotić, 2015).

Prva opasnost svakako je cyberbullying/cyber nasilje/kibernetičko nasilje. Naime, velika većina mladih slaže se s tvrdnjom kako je cyber nasilje jedan enorman problem. Kako je ranije prikazano, istraživanja koja su provedena u 2018. su pokazala kako čak 60% djece koja koristi društvene mreže zapravo svjedoči nekom od oblika maltretiranja, odnosno nekom od oblika cyber nasilja (Kimer, 2018). Iz različitih razloga velik broj djece upravo ignorira navedeno ponašanje. Ističe se kako su današnji društveni mediji, odnosno društvene mreže zapravo današnje „virtualno igralište“ na kojem se odvija iznimno puno cyber maltretiranja. Naime, upravo zbog navedenih razloga nužno je da roditelji sa svojom djecom razgovaraju što se točno

dogaća u njihovim životima, odnosno o ponašanju na Internetu i što napraviti ukoliko postanu žrtvama cyber nasilja.

Sljedeća opasnost se krije od „cyber grabežljivaca“. Riječ je o napadima cyber napadača koji vrebaju djecu na Internetu gdje dolazi do iskorištavanja smanjenog nadzora odraslih, dječje naivnosti i zlouporabe dječjeg povjerenja. Nikada se ne može sa sigurnošću znati tko stoji iza nekog profila. Upravo nasilnici obožavaju tu vrstu anonimnosti.

Kao treća opasnost navodi se objavljivanje privatnih podataka. Ovdje se radi o različitim podacima koji kao takvi mogu otkriti identitet osobe. Primjerice, objavljivanje različitih sadržaja na društvenim mrežama može se zloupotrijebiti. Upravo stoga ovdje se dolazi do četvrte opasnosti, a to je krađa identiteta. Ovdje u pitanje dolazi kibernetička sigurnost. Tako različiti cyber kriminalci mogu putem korištenja e-poruka navesti ljude da kliknu na neke zlonamjerne veze, odnosno privitke. Ove se poruke ili mailovi mogu javiti u bilo kojem trenutku te zloupotrijebiti podatke koji su postavljeni online (Mandarić, 2012).

Još jedna negativna stavka je nasjedanje na prijekare. Jasno je kako mladi neće nasjesti u većini slučajeva na neke očigledne prijekare, no svakako da bi mogli „pasti“ na prijekare koje nude stvari kao što je primjerice besplatan pristup online igrama. Isto tako mladi su ti koji većinom nisu oprezni pa su stoga laka meta za prijekare.

Kao sljedeći oblik negativnog utjecaja svakako se navodi slučajno preuzimanje nekog zlonamjernog softvera. Naime, riječ je o softveru koji žrtva instalira bez znanja da navedeni izvodi štetne radnje na računalu. Ovdje je primjerice uključena krađa osobnih podataka s računala. Što se tiče ostalih negativnih stavku koje se vežu uz sam Internet jasno je potrebno još istaknuti i činjenicu kako Internet nema opciju „obriši“. Iz toga se da zaključiti kako stvari koje se događaju online su stvari koje zapravo ostaju zauvijek online, odnosno nije ih moguće ukloniti ili i ako se uklone uvijek negdje ostaje njihov trag (Mandarić, 2012).

1.5.5. Zdravstveni problemi

Pretjerana izloženost medijima povezana je s različitim zdravstvenim komplikacijama. Prema Sigmanu (2010), među navedenim problemima ističu se poteškoće sa spavanjem, problemi s koncentracijom pažnje, oštećenje vida, te izobličene percepcije standarda ljepote.

Glede problematike pažnje, televizija kao takva privlači iznimno veliku pažnju samog gledatelja. Radi se zapravo o uvjetovanom odgovoru, tj. na ljudskoj urođenoj osjetljivosti na pokrete i na sve iznenadne promjene u području čovjekova vidokruga, odnosno zvuka. Upravo na ovaj način dolazi zapravo do iskorištavanja ljudskog

urođenog nagona, odnosno nagona kao je takav u početku označavao preživljavanje za samog čovjeka. Već dugi niz godina proučavaju se sustavi koji navode čovjeka da postupa na neki odgovarajući način.

Ova sposobnost usmjerena je na to da mladi, odnosno djeca, slušaju pa ujedno na taj način uče značenje određenih riječi i njihovu uporabu. Upravo iz navedenog razloga uočava se kako je inercija pažnje zapravo nužna za učenje. Znanstvenici su stoga godinama priučavali kako je pažnju nužno na neprestan način privlačiti, odnosno zadržavati. Ovu stavku televizija čini putem korištenja različitih kadrova. Čak i ako televizija ne uzrokuje sam ADHD, ona ipak doprinosi njegovom razvoju.

Kao još jedan od problema navodi se oštećenje vida. Primjerice, pretjerana izloženost medijima uzrokuje oštećenje očiju, odnosno u onim zemljama u kojima djeca više gledaju televiziju ujedno provode i više vremena za računalom, tada je i učestalija kratkovidnost (Sigman, 2010).

Kao još jedan od problema navodi se neispavanost. Naime, mladi i djeca vrlo često ostaju budni dugo u noć upravo zbog medija, gledajući primjerice televiziju ili surfajući društvenim mrežama. Sve ovo dovodi do slabljenja imuniteta, ali i mogućnosti pojave depresije (Sigman, 2010).

Također, mediji mogu izazvati ovisnost. Istraživanje provedeno u SAD-u 2003. godine pokazuje kako su djeca već tada pred televizijskim ekranima provodila 1023 sata godišnje, a u školskim klupama 900 sati. Obzirom na to koliko su se mediji u tih 14 godina razvili, pitanje je nije li se taj omjer još povećao. Kada se uzmu u obzir takvi podaci nije čudno ni krivo reći da su mediji svojevrsni odgajatelji djece. Istraživanjem iz 1992. godine zaključeno je kako djeca u svom osnovnoškolskom obrazovanju vide oko 8000 ubojstava i 100 000 drugih oblika nasilja u medijima. U životu, pak, ne dožive ni 1% onoga viđenog u medijima. Mediji lako prelaze u ovisnost, bilo da je riječ o igranju video igrice, gledanju televizije ili „surfanju“ Internetom. Problemi su to koje se tek počelo uviđati pa čak ih rješavati i različitim tehnikama odvikavanja. Zbog prevelike izloženosti ekranima (koji su postali dio svakodnevice pa često ovisnost o njima nije moguće ni prepoznati) uveden je pojam „screen time“. Ekranu su postali uobičajen dio dječjeg dana, a vrijeme koje prosječni predškolar dnevno provodi ispred ekrana iznosi 2,4 sata. Vikendima se period pred ekranima penje i na 3 sata. Osim ovisnosti, takva privezanost s ekranima i na druge načine utječe na djecu – od njihove socijalizacije, rječnika do percepcije svijeta. (Žic, 2017, prema Ciboci, Kanižaj 2011). Iz ovoga je vidljivo da korištenje medija treba biti pametno dozirano i pod nadzorom roditelja kako djeca ne bi razvila elemente ovisnosti.

2. METODOLOŠKI DIO RADA

2.1. Predmet istraživanja

Predmet istraživanja bila je uloga medija u obiteljskom odgoju. Današnje doba karakterizira prisutnost informacijsko-komunikacijske tehnologije kao i pristup Internetu. Brzi rast i razvoj ove tehnologije je rezultirao potrebnošću njenog poznavanja kod svakodnevnih aktivnosti pojedinca. Važno je društvo u kojem svaki pojedinac razvija aspekte razvoja poput osjećaja vrijednosti, poštovanja, jednakosti, u kojem ima svoja prava te štiti prava druge osobe. Takvo društvo zahtijeva osobe koje su potpuno svjesne događanja u svojoj okolini, uzroke tih događaja i koje su spremne snositi dio odgovornosti za njih. Internet je smatran inovativnom silom koja ima dubok utjecaj na djecu i mlade, iz razloga jer tehnologija stvara nove obrasce izražavanja, komunikacije i motivacije. Nazivi „digitalna generacija“ i „djeca tehnologije“ nastoje identificirati veliku skupinu djece i mladih koji su odrastali u vrijeme kada je širenje Interneta bilo na najvećoj razini, te su od ranog djetinjstva uronjeni u medijski bogato okruženje, koristeći računala, igrajući online igrice, neprestano komunicirajući i povezujući se s prijateljima putem elektroničkih uređaja odnosno mobitela. Današnji mediji podrazumijevaju Internet i društvene mreže, koje se najčešće danas koriste na mobilnim uređajima.

2.2. Cilj istraživanja

Cilj ovog istraživanja je istražiti specifičnu ulogu medija u obiteljskom odgoju djece u današnjem društvu, analizirajući utjecaj medija na odgojni proces te razumijevanje kako obitelji koriste medije i kako ta izloženost medijima utječe na dječje stavove i vrijednosti.

2.3. Zadaci istraživanja

S obzirom na postavljeni cilj istraživanja, postavljanje konkretnih zadataka istraživanja postaje imperativ kako bi se osigurala preciznost i smisao rada. Svaki zadatak, proizašao iz osnovne ideje istraživanja, služi kao smjernica koja vodi kroz proces, od početnih koraka pa sve do finalnih zaključaka. Ovi zadaci omogućuju jasno definiranje metoda, tehnika i pristupa koji će se koristiti u istraživanju. Također, oni služe kao most između teorijske podloge i praktične primjene u okviru rada, osiguravajući da svaka faza istraživanja ostane usmjerena prema konačnom cilju. Uz to, pravilno postavljeni zadaci istraživanja pružaju okvir unutar kojeg se može mjeriti napredak i uspješnost samog istraživačkog procesa.

U skladu s postavljenim ciljem istraživanja, obuhvaćeni su sljedeći zadaci:

1. Istražiti koliko vremena djeca svakodnevno posvećuju korištenju medija.

2. Analizirati koliko roditelji utječu na dužinu i način korištenja medija kod djece.
3. Ispitati utječe li izlaganje medijima na pozitivan ili potencijalno negativan način na mlade osobe.
4. Istražiti učestalost nasilnih sadržaja s kojima se djeca susreću na Internetu.
5. Istražiti utječu li roditeljski stilovi na način korištenja medija kod djece.

Na osnovu prethodno postavljenih zadataka istraživanja, koncipirana su sljedeća istraživačka pitanja:

1. Koliko sati dnevno djeca u prosjeku provode koristeći različite medije (televizija, Internet, društvene mreže, video igre)?
2. U kojoj mjeri i na koji način roditeljski nadzor i postavljeni limiti utječu na vrijeme i način korištenja medija od strane djece?
3. Kako izlaganje medijskim sadržajima utječe na emocionalno, socijalno i kognitivno razvijanje mladih osoba? Postoji li povezanost između vrsta medijskih sadržaja i pozitivnih ili negativnih utjecaja na djecu?
4. Koliko često djeca susreću nasilne i neprimjerene sadržaje na Internetu, posebno na društvenim mrežama i video platformama, i kako se s tim nose?
5. Jesu li roditelji upoznati sa sadržajem kojim su djeca izložena prilikom korištenja medija i razgovaraju li o tim sadržajima?

Ova istraživačka pitanja pružit će jasan okvir za prikupljanje i analizu podataka, te će pomoći u boljem razumijevanju uloge medija u obiteljskom odgoju i njihovog utjecaja na djecu.

2.4. Metode istraživanja

Za realizaciju ovog rada koristile su se različite znanstvene metode kako bi se postigla sveobuhvatnost istraživanja i kvaliteta rezultata. Rad se primarno oslanja na analizu znanstvene i stručne literature, koja obuhvaća bogat spektar članaka, radova i istraživanja domaćih i međunarodnih autora.

Deskriptivna metoda se koristila za opisivanje i interpretaciju postojećeg stanja, bazirajući se na podacima iz literature. **Metoda teorijske analize** omogućila je pregled i interpretaciju relevantnih teorijskih radova i literature kako bi se identificirale ključne spoznaje o ulozi medija u obiteljskom odgoju. **Survey metoda** korištena je za prikupljanje podataka putem anketa ili upitnika od relevantnih sudionika, pružajući uvid u njihova stajališta, navike i iskustva vezana uz medijske utjecaje u obiteljskom okruženju. **Metoda komparativne analize** omogućila je usporedbu različitih pristupa i perspektiva o ulozi medija u obiteljskom odgoju kako bi se identificirale sličnosti, razlike i moguće implikacije. **Metoda kvalitativne analize intervju**a primijenjena je za detaljnu analizu dubokih i složenih iskustava,

stavova i percepcija sudionika vezanih uz korištenje medija u obiteljskom okruženju. Konačno, **metoda generalizacije** se primjenjivala kako bi se pojedinačne spoznaje i podaci uopćili u šire zaključke, nudeći tako holistički pristup problematici koja je predmet ovog istraživanja.

2.5. Tehnike i instrumenti istraživanja

Primarna tehnika prikupljanja podataka u ovome radu je bila je anketa. Kako bi se došlo do relevantnih informacija, kreiran je vlastitom izradom autora ovog rada detaljan anketni upitnik koji je distribuiran putem Google Forms platforme. U radu je korištena kvantitativna metoda istraživanja koja je provedena na 94 ispitanika. Prednost ovakvog pristupa je u mogućnosti dobivanja statističkih rezultata koji su precizniji i objektivniji. Anketa se sastojala od 24 pitanja, kako strukturiranih tako i nestrukturiranih. Prvi segment pitanja fokusirao se na demografske karakteristike ispitanika. Nakon toga, slijedila su pitanja koja su se odnosila na percepciju utjecaja medija na djecu. U završnom dijelu, ispitanicima su predstavljene tvrdnje vezane uz ulogu medija u obiteljskom odgoju, gdje su svoje stavove mogli izraziti koristeći Likertovu skalu. Likertova skala predstavlja popularan istraživački alat koji se često koristi u anketnim upitnicima kako bi se mjerile stavove ili osjećaji ispitanika prema određenoj temi. Nazvana je po njenom tvorcu, Rensisu Likertu, koji ju je razvio 1932. godine. Skala se sastoji od niza tvrdnji, a ispitanicima se traži da ocijene svoje slaganje s tvrdnjom koristeći predodređeni broj kategorija, obično u rasponu od "u potpunosti se slažem" do "u potpunosti se ne slažem".

Prednost Likertove skale leži u njenoj jednostavnosti i fleksibilnosti, omogućavajući istraživačima da dobiju kvantitativne podatke o subjektivnim osjećajima i stavovima ispitanika. Također, može biti korisna za praćenje promjena u stavovima tijekom vremena. Kada se koristi pravilno, Likertova skala može pružiti bogate i korisne podatke koji mogu informirati donositelje odluka, istraživače i praktičare u širokom spektru disciplina. Po završetku prikupljanja, podaci će biti pažljivo analizirani i grafički prikazani kako bi se postignuti ciljevi ovog rada adekvatno prezentirali.

2.6. Uzorak istraživanja

Za potrebe ovog istraživanja, uzorkom su odabrani roditelji učenika „Dubrovačke privatne gimnazije“, konkretno njih 94. Razlog odabira ove gimnazije leži u praktičnosti – pružala je lakši pristup roditeljima, što je olakšalo provedbu istraživanja. Ovaj uzorak omogućuje dublje razumijevanje stavova roditelja unutar specifične obrazovne institucije, što može biti reprezentativno za slične obrazovne institucije u regiji.

3. ANALIZA I DISKUSIJA REZULTATA ISTRAŽIVANJA

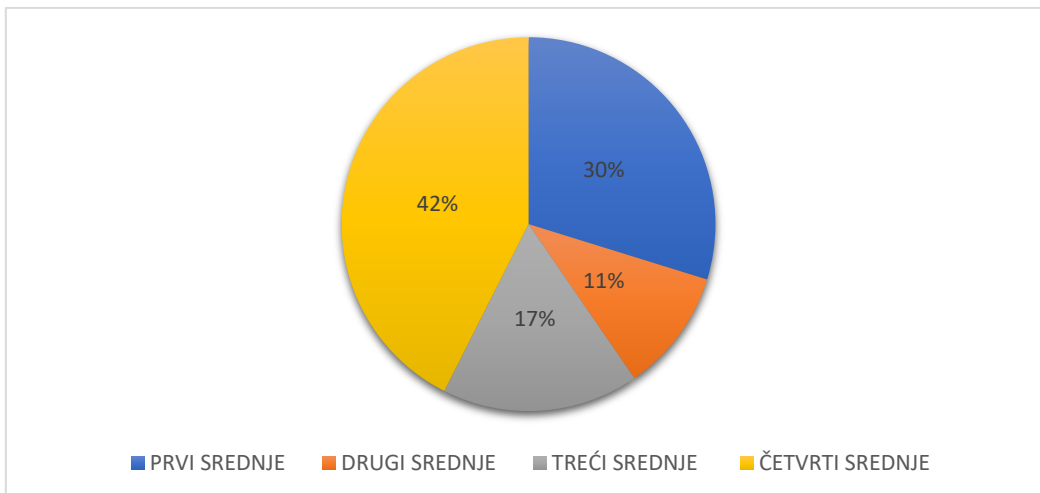
U ovom poglavlju pristupa se detaljnoj analizi podataka koji su prikupljeni tijekom provedenog istraživanja. Na temelju odgovora dobivenih od roditelja, cilj je oslikati utjecaj medija na obiteljski odgoj te razumjeti njihovu ulogu u svakodnevnom životu djece. Analiza će omogućiti uvid u to kako se medijski sadržaj manifestira u odgojnim praksama i koje su glavne posljedice njegove prisutnosti.

Kroz diskusiju rezultata, nastojat će se dublje prodrijeti u suštinu dobivenih podataka i interpretirati njihovo značenje. Osim toga, diskusija će se usredotočiti na identifikaciju ključnih trendova te na zaključke koji proizlaze iz analize, pružajući tako čitatelju jasan i sveobuhvatan uvid u tematiku istraživanja. Uz to, ovaj odjeljak poslužit će kao most između empirijskih podataka i teoretskih osnova, omogućujući bolje razumijevanje i kontekstualizaciju rezultata u širem okviru problematike utjecaja medija na obiteljski odgoj.

3.1. Utjecaj medijskog sadržaja na obiteljski odgoj i svakodnevni život djece

Kako bi se jasnije predstavila starosna struktura uzorka, grafikon 3 ilustrira raspodjelu ispitanika temeljem razreda koje njihova djeca pohađaju u gimnaziji.

Na temelju rezultata moguće je uočiti kako najveći broj ispitanika tumači kako njihovo dijete pohađa četvrti razred srednje škole, a radi se o 42% ispitanika. Drugi prema zastupljenosti su oni čije dijete pohađa prvi razred srednje škole, a konkretno ovdje se radi o 30% ispitanika. Kao sljedeća skupina navode se ispitanici čije dijete pohađa treći razred srednje škole, a radi se o 17% ispitanika. Najmanji udio ispitanika navodi kako ima dijete koje pohađa drugi razred srednje škole, a riječ je o 11% ispitanika.

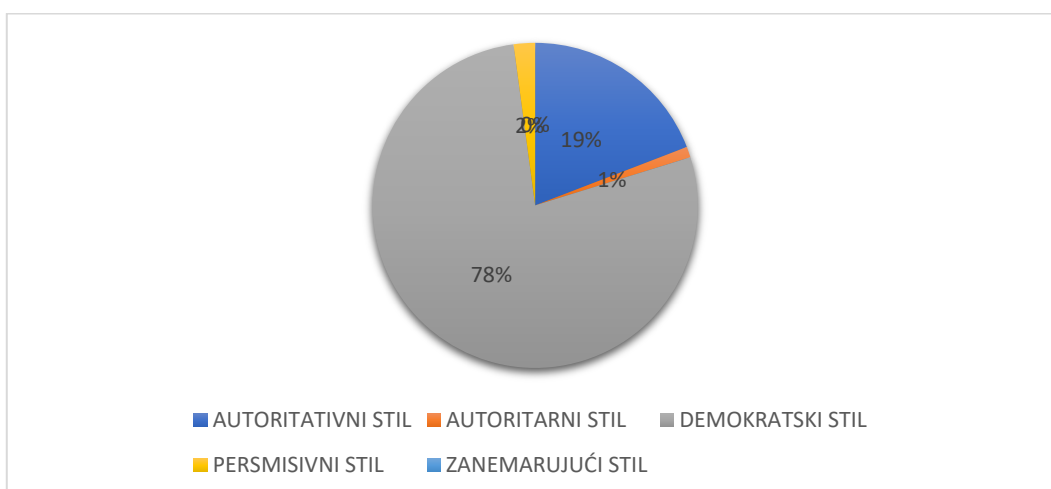
Izvor: Izrada autora rada.

Grafikon 3. Zastupljenost ispitanika prema razredu koji pohađa dijete

U narednom pitanju, istraživanje se osvrće na stil roditeljstva koji roditelji prepoznaju kao svoj te njegove ključne karakteristike. Prije detaljnog osvrta na rezultate, ponovno će se definirati različiti stilovi roditeljstva i njihove glavne značajke (Grafikon, 4).

Autoritativni stil kombinira brigu i podršku s jasnim granicama i poštivanjem autoriteta. Autoritarni stil je, s druge strane, strogi pristup odgoju gdje emocije nisu često iskazane. Demokratski stil vrednuje suradnju i uzajamno razumijevanje, te promiče poštivanje djetetovih mišljenja. Permisivni stil dopušta djetetu veliku slobodu i često popušta pred djetetovim željama. Na kraju, zanemarujući stil odražava odsutnost roditeljskog angažmana u djetetovom odgoju.

Detalji ovih stilova prikazani su u nadolazećem grafičkom prikazu (grafikon 4).

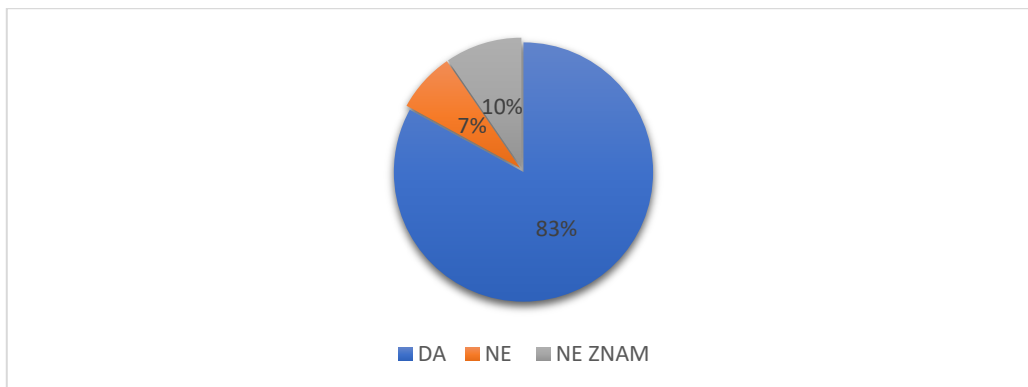

Izvor: Izrada autora rada.

Grafikon 4. Udio ispitanika prema stilu roditeljstva

Na temelju prikazanih rezultata vidljivo je kako je najzastupljeniji demokratski stil što je potvrdilo 78% ispitanika. Drugi prema zastupljenosti je autoritativni stil koji zagovara 19% ispitanika. Kao sljedeća kategorija navodi se autoritativni stil s 1% ispitanika kao ujedno i permisivni stil s 2%. Što se tiče zanemarujućeg stila, niti jedan roditelj ne navodi kako prakticira navedeni stil odgoja.

U okviru istraživanja, postavljeno je pitanje o percepciji roditeljskog autoriteta nad djetetom. Koncept autoriteta odnosi se na sposobnost roditelja da uspostave vodstvo i utjecaj u odnosu sa svojim djetetom, dok je za djetetovo dobro usmjerenje i odgoj. Bilo je zanimljivo istražiti kako roditelji vide svoju ulogu i osjećaju li da imaju potrebnu kontrolu i poštovanje od strane svoje djece. Rezultati ovog segmenta istraživanja prikazani su u grafikonu 5, koji pruža uvid u roditeljske percepcije o njihovom autoritetu u obiteljskoj dinamici.

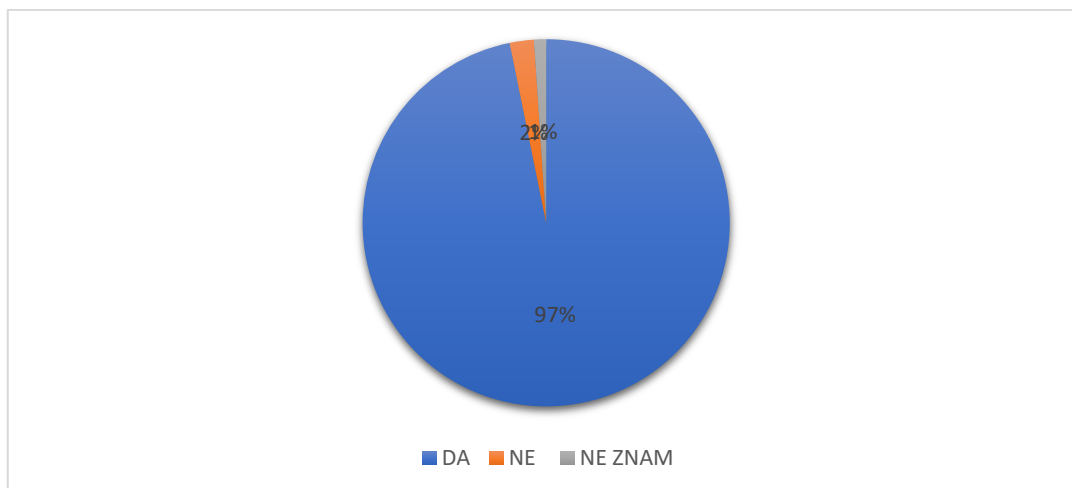

Izvor: Izrada autora rada.

Grafikon 5. Prikaz udjela ispitanika na temelju činjenice smatraju li imaju li autoritet nad djetetom

Najveći broj roditelja izjavio je kako smatra da ima autoritet nad svojim djetetom, a radi se o 83% ispitanika. Drugi prema zastupljenosti su oni koji su naveli kako ne znaju imaju li autoritet nad djetetom, a radi se o 10% ispitanika. Najmanju skupinu čine oni koji navode kako nemaju autoritet nad svojim djetetom, a radi se o 7% ispitanika. Sljedeće pitanje usmjereno je na upit vjeruju li roditelji svome djetetu (grafikon 6).

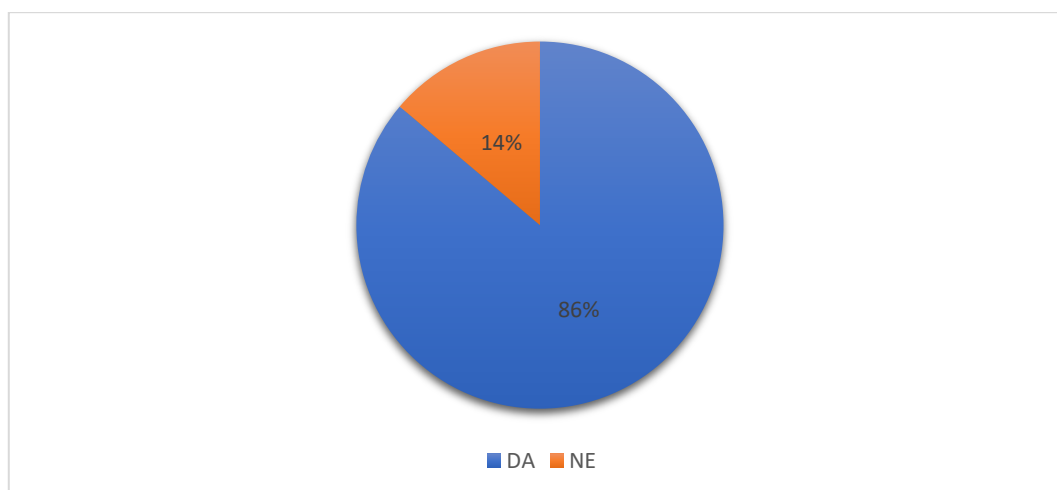
Na temelju prikazanih rezultata vidljivo je kako najveći broj roditelja tumači kako vjeruje svom djetetu, a radi se o 97% ispitanika. Drugi prema zastupljenosti su oni koji su se izjasnili kako ne vjeruju svome djetetu, a radi se o 2% ispitanika. Treću kategoriju čine oni koji su se izjasnili kako ne znaju vjeruju li svom djetetu, a radi se o 1% ispitanika.

Izvor: Izrada autora rada.

Grafikon 6. Prikaz udjela ispitanika prema činjenici vjeruju li svome djetetu

Naredno pitanje se odnosi na udio ispitanika koji vodi razgovor sa svojim djetetom o svim temama (grafikon 7).

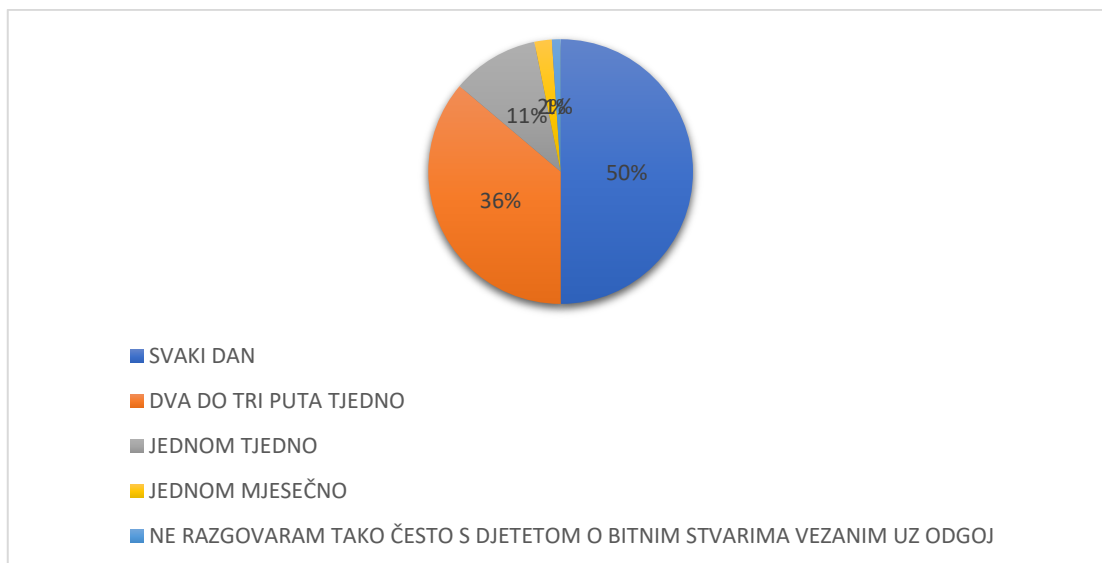

Izvor: Izrada autora rada.

Grafikon 7. Udio ispitanika prema vođenju razgovora s djetetom o svemu

Na temelju istraživanja vidljivo je kako najveći broj roditelja, njih 86% govori kako sa svojim djetetom vodi razgovore o svemu dok njih 14% navodi kako s djetetom ne vode razgovore o svemu.

Iduće pitanje odnosi se na usklađenost životnog tempa i na vođenje razgovora s djetetom o bitnim stavkama odgoja (grafikon 8).

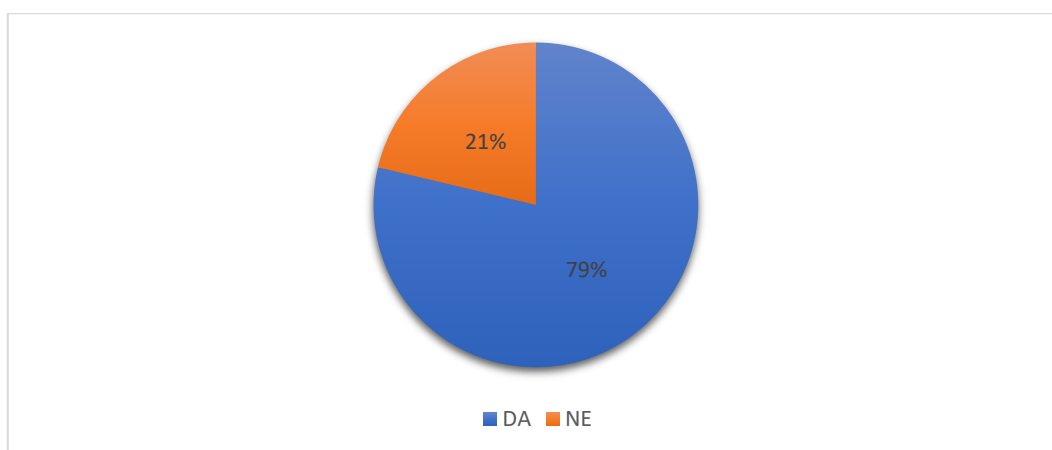

Izvor: Izrada autora rada.

Grafikon 8. Udio ispitanika prema usklađivanju životnog tempa i vođenja razgovora s djetetom o bitnim stavkama odgoja

Na temelju provedenog istraživanja najveći broj roditelja, njih 50%, izjasnilo se kako svaki dan nađu vremena da prodiskutiraju s djetetom o bitnim stavkama. Drugi prema zastupljenosti su roditelji koji vode bitne razgovore s djetetom dva do tri puta tjedno, a radi se o 36% ispitanika. Sljedeći prema zastupljenosti su roditelji koji s djetetom vode bitne razgovore jednom na tjedno, a radi se o 11% ispitanika. Potom slijede roditelji koji vode bitne razgovore s djetetom jednom mjesečno i to u 2% slučajeva. Najmanju skupinu čine oni koji ne razgovaraju tako često s djetetom o bitnim stvarima vezanim uz odgoj, a radi se o 1% ispitanika.

Na sljedećem grafičkom prikazu vidljivo je koliko konkretno roditelji smatraju da mediji imaju utjecaja na odgoj djeteta (grafikon 9).

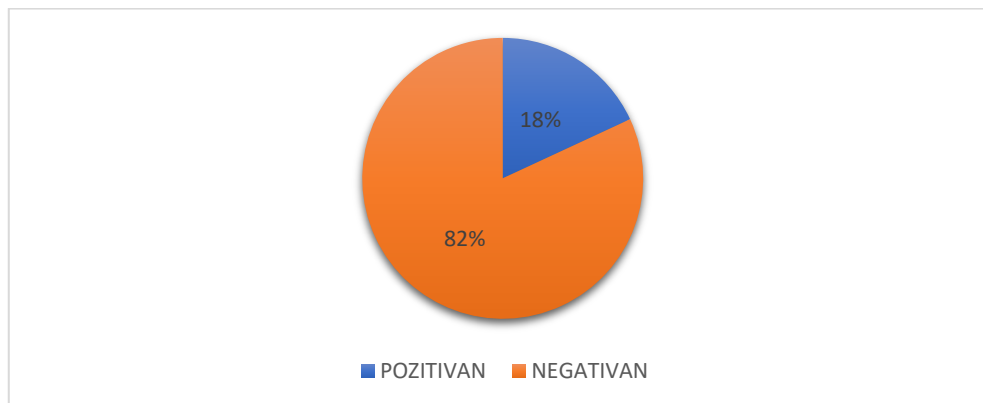

Izvor: Izrada autora rada.

Grafikon 9. Utjecaj medija na odgoj djeteta

Na temelju prikazanog grafikona moguće je uočiti kako roditelji u vrlo velikom broju slučajeva, konkretno 79%, smatra kako mediji imaju utjecaj na odgoj djeteta. S druge strane s ovom stavkom ne slaže se 21% ispitanika.

Sljedeće se pitanje odnosi na udio ispitanika prema mišljenju pozitivnog ili negativnog utjecaja medija na djecu (grafikon 10).

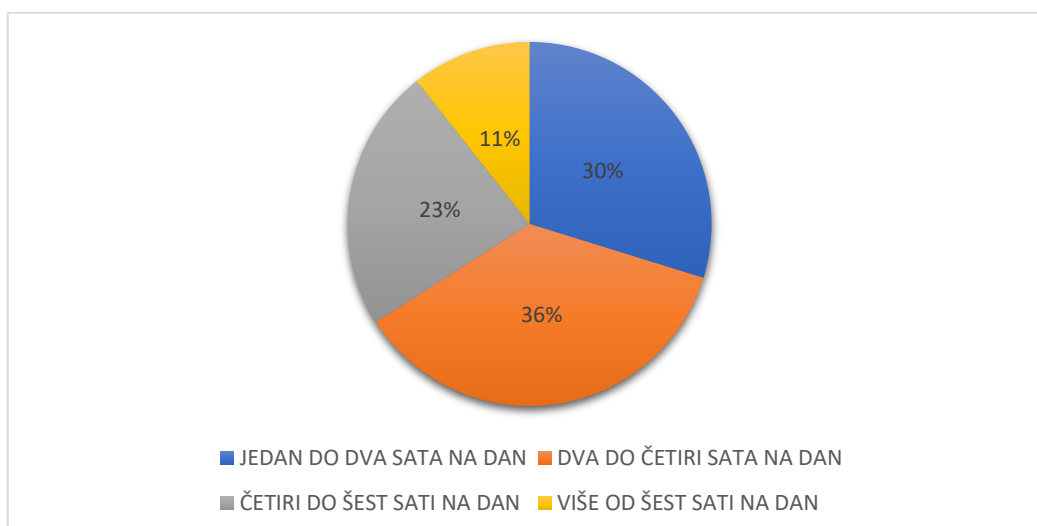

Izvor: Izrada autora rada.

Grafikon 10. Udio ispitanika prema mišljenju pozitivnog/negativnog utjecaja medija na djecu

Na temelju provedenog istraživanja uočava se kako najveći broj roditelja, njih 82%, smatra kako mediji na negativan način utječu na djecu. S druge strane o pozitivnom učinku govori samo 18% ispitanika.

Iduće pitanje se odnosilo na konkretan vremenski period izloženosti djece medijima prema mišljenju njihovih roditelja (grafikon 11).

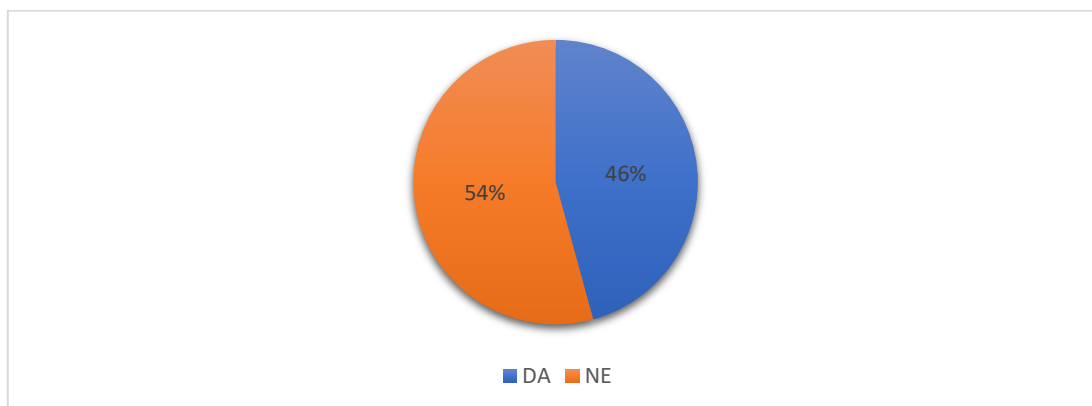
Izvor: Izrada autora rada.

Grafikon 11. Vremenski period izloženosti djece medijima

Na temelju prikazanih rezultata uočava se kako su djeca prema riječima roditelja u najvećem broju slučajeva izložena dva do četiri sata na dan medijima, a to tumači

36% ispitanika. Drugi prema zastupljenosti su oni koji su izloženi jedan do dva sata na dan, a radi se o 30% ispitanika. Treći prema zastupljenosti su oni roditelji koji navode kako djeca provode četiri do šest sati na dan na različitim medijima. Četvrti prema zastupljenosti su oni koji tumače kako njihova djeca provode više od šest sati na dan na različitim medijima, a radi se o 11% ispitanika.

Na sljedećem grafičkom prikazu moguće je vidjeti utjecaj na količinu vremena koje dijete provodi izloženo medijima (grafikon 12).

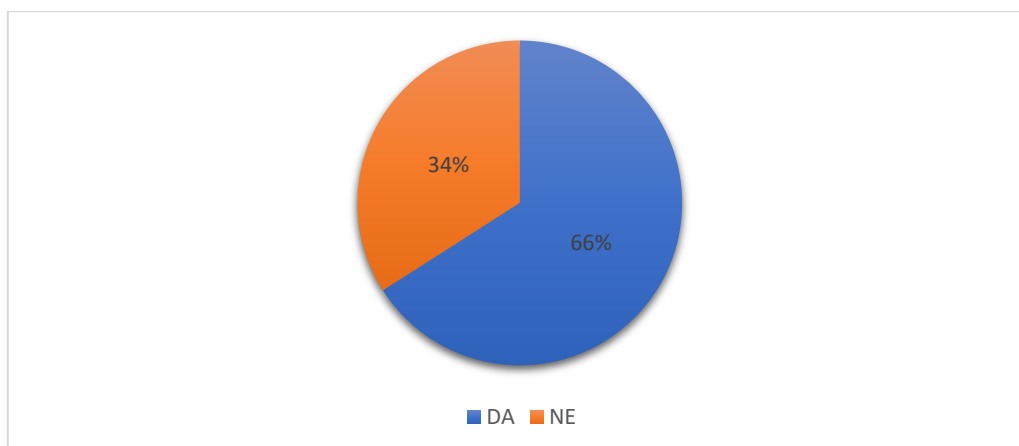

Izvor: Izrada autora rada.

Grafikon 12. Utjecaj na količinu vremena koje dijete provodi izloženo medijima

Provedbom analize grafičkog prikaza uočava se kako roditelji smatraju kako u 46% slučajeva mogu utjecati na konkretnu količinu vremena koje dijete provodi izloženo medijima. S druge strane 54% ispitanika smatra kako ne može utjecati na količinu vremena koje dijete provodi izloženo medijima.

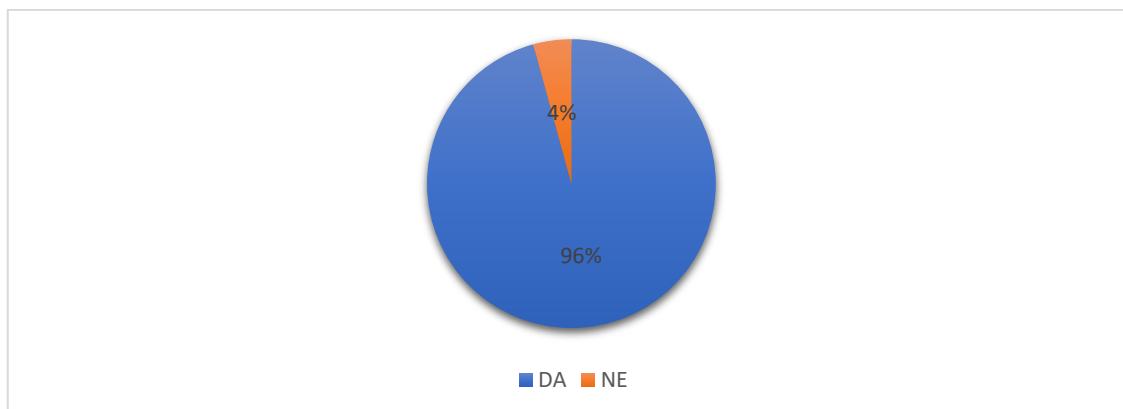
Sljedeći grafički prikaz tumači o upoznatosti roditelja s sadržajima koje djeca pretražuju na medijima (grafikon 13).

Izvor: Izrada autora rada.

Grafikon 13. Upoznatost s sadržajima koje djeca pretražuju na medijima

S obzirom na prikazane rezultate, na temelju prikazanih rezultata vidljivo je kako 66% ispitanih roditelja smatra kako su upoznati sa sadržajima koje djeca pretražuju na medijima. S druge strane tu je 34% ispitanika koji smatraju kako nisu upoznati sa sadržajima koje djeca pretražuju na medijima. Sljedeće pitanje odnosi se na vođenje razgovora o opasnostima s kojima se djeca mogu susresti na društvenim mrežama i drugim medijima (grafikon 14).

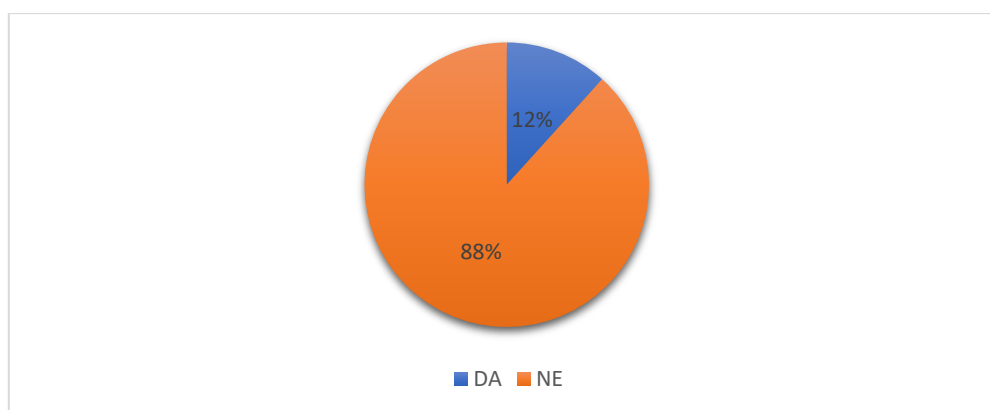

Izvor: Izrada autora rada.

Grafikon 14. Vođenje razgovora o opasnostima s kojima se djeca mogu susresti na društvenim mrežama i drugim medijima

S obzirom na prikazane rezultate uočava se kako roditelji vode razgovor o opasnostima s kojima se djeca mogu susresti na društvenim medijima i drugim medijima, a radi se o 96% ispitanika. Drugi prema zastupljenosti su oni koji ne razgovaraju o navedenoj stavci s djecom, a radi se o 4% ispitanika.

Naredno pitanje odnosi se na izloženost djeteta nekom obliku nasilja na društvenim mrežama (grafikon 15).

Izvor: Izrada autora rada.

Grafikon 15. Izloženost djeteta nekom obliku nasilja na društvenim mrežama

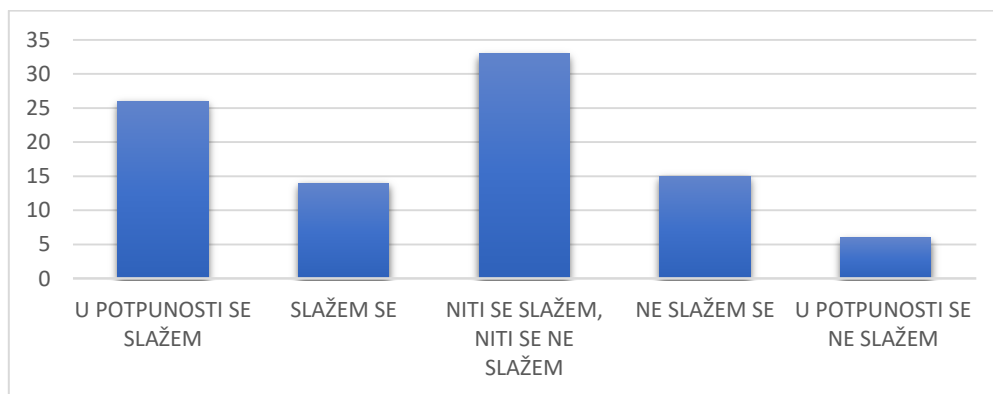
S obzirom na prikazane rezultate uočava se kako 12% roditelja tumači kako je njihovo dijete bilo izloženo nekom obliku nasilja na društvenim mrežama. S druge

strane 88% roditelja navodi kako njihovo dijete nije bilo izloženo nasilju na društvenim mrežama.

U nastavku se obrada rezultata temelji na pitanjima gdje su ispitanici odgovarali pomoću Likertove skale:

- 1) U potpunosti se ne slažem
- 2) Ne slažem se,
- 3) Niti se slažem, niti se ne slažem
- 4) Slažem se
- 5) U potpunosti se slažem.

Prva tvrdnja glasi: „Smatram kako mediji negativno utječu na odgoj djeteta“ (grafikon 16).

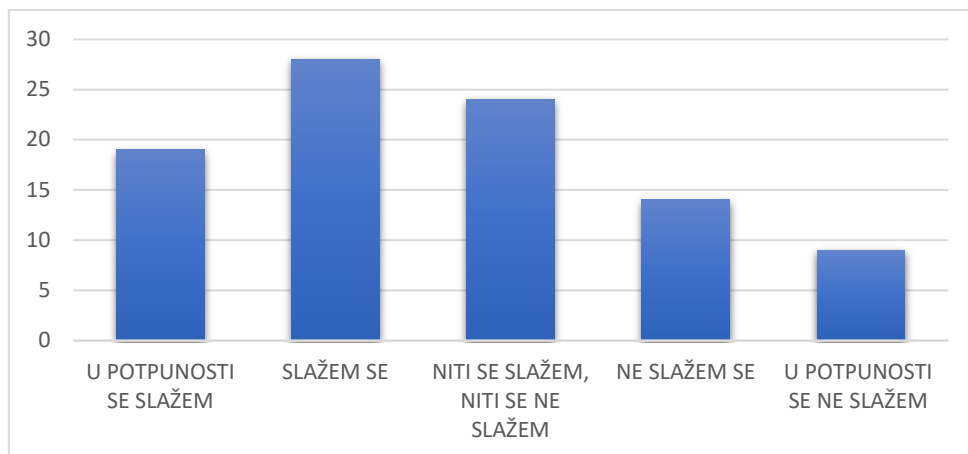

Izvor: Izrada autora rada.

Grafikon 16. Tvrdnja: Smatram kako mediji negativno utječu na odgoj djeteta

Na temelju prikazanih rezultata vidljivo je kako većina ispitanika (N=33) izjavljuje kako se niti slaže, niti ne slaže s navedenom tvrdnjom. Sljedeći prema zastupljenosti su ispitanici koji se u potpunosti slažu s navedenom tvrdnjom (N=26). Kao iduća skupina ispitanika navodi se skupina koja se ne slaže s ovom tvrdnjom (N=15). Na temelju grafikona stoga je moguće uočiti podijeljenost u mišljenju kako mediji zapravo negativno utječu na odgoj djeteta.

Sljedeća tvrdnja je „Nemam dovoljan autoritet nad nadzorom sadržaja koji dijete pretražuje“ (grafikon 17).

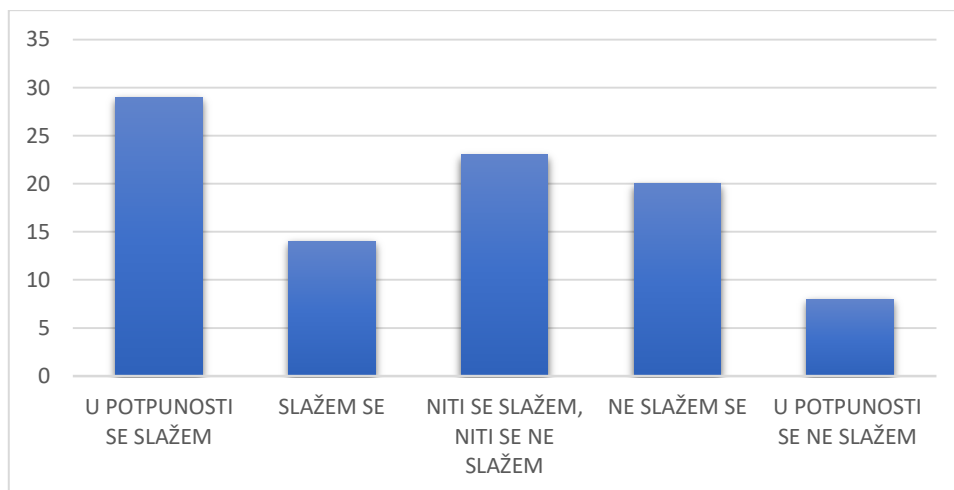

Izvor: Izrada autora rada.

Grafikon 17. Tvrdnja: Nema dovoljan autoritet nad nadzorom sadržaja koji dijete pretražuje

Većina ispitanika se slaže s navedenom tvrdnjom, odnosno smatra kako nema dovoljan autoritet nad nadzorom sadržaja koji dijete pretražuje (N=28). Drugi prema zastupljenosti su oni koji se niti slažu, niti se ne slažu s navedenom tvrdnjom (N=24). Što se tiče treće skupine prema zastupljenosti, tu su oni koji se u potpunosti slažu s navedenom tvrdnjom (N=19). Na temelju prikazanog uočava se kako zapravo velika većina ispitanika zapravo nema dovoljan autoritet nad nadzorom sadržaja koji dijete pretražuje.

Sljedeća tvrdnja je „Smatram kako su mediji podložni cyberbullingu“ (grafikon 18).

Izvor: Izrada autora rada.

Grafikon 18. Tvrdnja: Smatram kako su mediji podložni cyberbullingu

Većina ispitanika se u potpunosti slaže s navedenom tvrdnjom (N=29). Drugi prema zastupljenosti su oni koji se niti slažu, niti se ne slažu (N=23) dok su treći prema zastupljenosti koji se ne slažu s navedenom tvrdnjom (N=20). Što se tiče ostalih odgovora, s ovom tvrdnjom se slaže 14 ispitanika, odnosno u potpunosti se ne slaže 8

ispitanika. Ovdje je moguće vidjeti razilaženja u mišljenju da li su mediji podložni cyberbullingu.

Sljedeća tvrdnja „Smatram kako dijete provodi previše vremena na različitim medijima“ (grafikon 19).

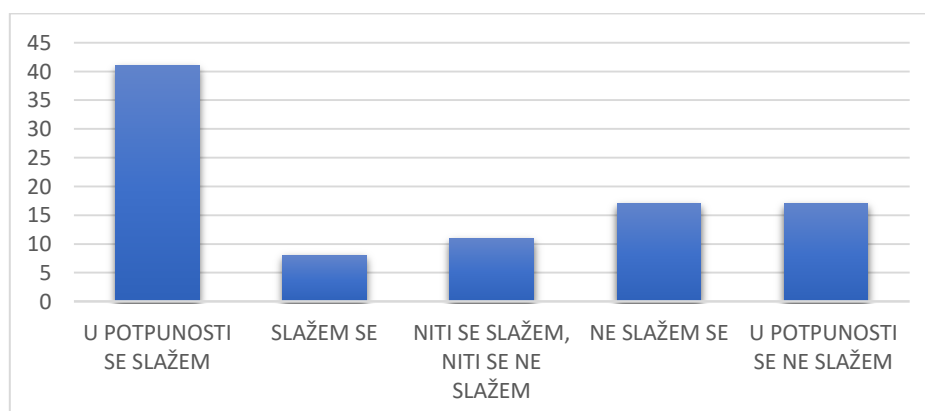

Izvor: Izrada autora rada.

Grafikon 19. Tvrdnja: Smatram kako dijete provodi previše vremena na različitim medijima

Na temelju prikazanog grafikona uočava se kako najveći broj ispitanika se niti slaže, niti ne slaže s tvrdnjom kako dijete provodi previše vremena na različitim medijima (N=27). Drugi prema zastupljenosti su oni koji se u potpunosti slažu s tvrdnjom kako dijete provodi previše vremena na različitim medijima (N=26). Što se tiče treće skupine, navedena skupina se ne slaže kako dijete provodi previše vremena na različitim medijima (N=20). Četvrta skupina prema zastupljenosti su oni koji se slažu s tvrdnjom kako dijete provodi previše vremena na različitim medijima (N=12). Posljednja skupina su oni koji se u potpunosti ne slažu kako njihovo dijete provodi previše vremena na različitim medijima (N=10).

Sljedeća tvrdnja je „Smatram kako u obrazovanje bi trebalo uvesti medijsku pismenost“ (grafikon 20).

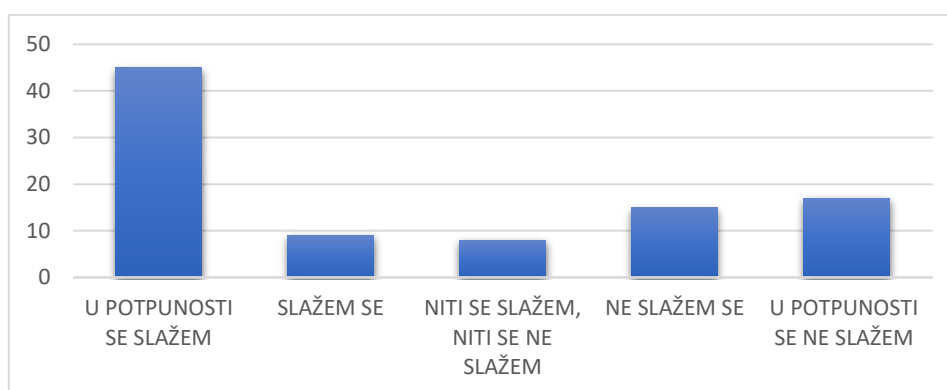

Izvor: Izrada autora rada.

Grafikon 20. Tvrdnja: Smatram kako u obrazovanje bi trebalo uvesti medijsku pismenost

Na temelju prikazanih rezultata uočava se kako se većina ispitanika u potpunosti slaže s tvrdnjom kako bi se u obrazovanje trebalo uvesti medijsku pismenost (N=41). Drugi prema zastupljenosti su oni koji se u potpunosti ne slažu s tvrdnjom kako u obrazovanje treba uvesti medijsku pismenost (N=17). Treća prema zastupljenosti je skupina koja se ne slaže (N=16). Potom slijedi skupina ispitanika koja se niti slaže, niti ne slaže (N=11). Najmanji udio je onih koji se slažu s tvrdnjom (N=8). Kada se sumiraju svi rezultati moguće je uočiti kako ipak prevladava mišljenje kako bi bilo dobro u obrazovanje uvesti medijsku pismenost.

Sljedeća tvrdnja je „Sve veći broj djece je ovisan o Internetu“ (grafikon 21).

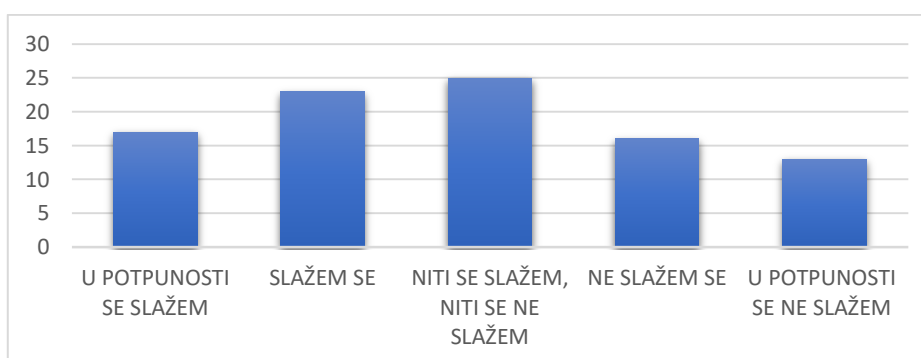

Izvor: Izrada autora rada.

Grafikon 21. Tvrdnja: Sve veći broj djece ovisan je o Internetu

Na temelju prikazanih rezultata uočava se kako se s tvrdnjom da je sve veći broj djece ovisan o Internetu u potpunosti slaže velik broj ispitanika (N=45). Potom slijedi skupina koja se u potpunosti ne slaže s navedenom tvrdnjom (N=17), odnosno ne slaže (N=15). Što se tiče ostalih odgovora, 9 ispitanika se slaže s tvrdnjom kako je sve veći broj djece ovisan o Internetu dok 8 ispitanika se niti slaže, niti ne slaže kako je sve veći broj djece ovisan o Internetu.

Sljedeće pitanje odnosi se na vrijeme koje se provodi kako bi se moglo kontrolirati dijete onoliko koliko roditelj zapravo želi (grafikon 22).

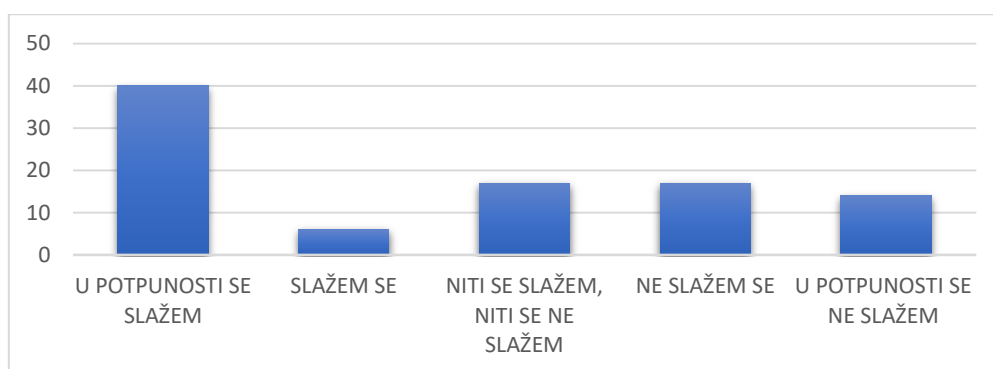

Izvor: Izrada autora rada.

Grafikon 22. Tvrdnja: Nemam dovoljno vremena kako bi moglo/la kontrolirati dijete onoliko koliko to zapravo želim

Većina ispitanika se niti slaže, niti ne slaže s navedenom tvrdnjom (N=25). Drugi prema zastupljenosti su oni koji se slažu kako nemaju dovoljno vremena kako bi mogli kontrolirati dijete onoliko koliko oni zapravo to žele (N=23). Slijedi skupina ispitanika koji se u potpunosti slažu s navedenom tvrdnjom (N=17), a potom onih koji se ne slažu (N=16), odnosno u potpunosti ne slažu (N=13). Na temelju prikazanih rezultata ipak je vidljivo kako više prevladava mišljenje kako roditelji smatraju da zapravo uistinu nemaju dovoljno vremena kako bi mogli kontrolirati svoje dijete u onoj mjeri u kojoj oni to zapravo žele.

Sljedeća tvrdnja „Smatram da će mi se dijete povjeriti ukoliko bude u problemu koji je vezan za cyberbulling“ (grafikon 23).

Izvor: Izrada autora rada.

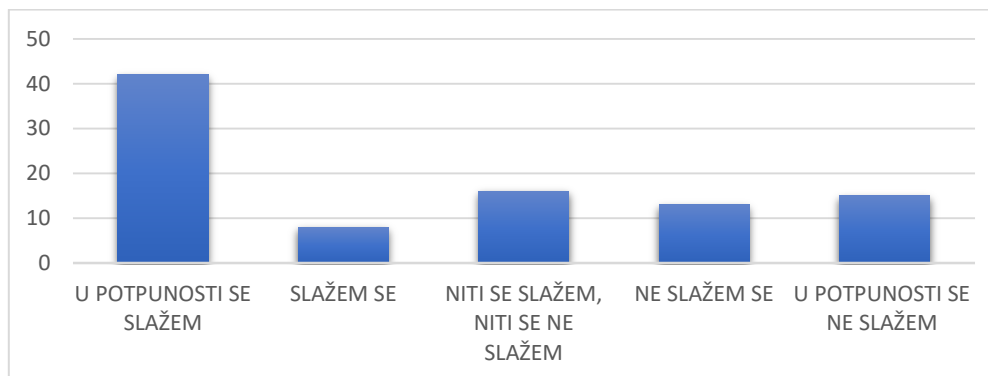
Grafikon 23. Tvrdnja: Smatram da će mi se dijete povjeriti ukoliko bude u problemu koji je vezan za cyberbulling

Analizom rezultata uočava se kako najveći broj roditelja se u potpunosti slaže s tvrdnjom kako će im se dijete povjeriti ukoliko bude u problemu koji se veže uz pitanje cyberbullinga (N=40). Drugi prema zastupljenosti su roditelji koji ne slažu s navedenom tvrdnjom (N=17), odnosno niti se slažu, niti se ne slažu (N=16). Što se tiče roditelja koji se u potpunosti ne slažu, oni čine 14 ispitanika dok se slaže s navedenom tvrdnjom 6 ispitanika. Ukoliko se sumirano gledaj rezultati tada je moguće uvidjeti kako je ipak veći udio onih roditelja koji su sigurni kako će im se dijete povjeriti ukoliko bude u problemu koji je vezan za cyberbulling.

Sljedeća tvrdnja je „Društvene mreže bi trebalo bolje zakonski regulirati kako bi se omogućila zaštita djece“ (grafikon 24).

S tvrdnjom kako bi društvene mreže trebalo zakonski bolje regulirati kako bi se omogućila zaštita djece u potpunosti se slaže većina ispitanika (N=42). Drugi prema zastupljenosti su oni koji se niti slažu, niti ne slažu s navedenom tvrdnjom (N=16), a potom slijede oni koji se u potpunosti ne slažu (N=15). Što se tiče ostalih ispitanika, 13 ispitanika navodi kako se ne slaže s tvrdnjom kako bi društvene mreže trebalo zakonski bolje regulirati kako bi se omogućila zaštita djece, odnosno 8 ispitanika se slaže s tom istom tvrdnjom. Sumirano gledano uočava se kako ipak velika većina ispitanika smatra kako je društvenim mrežama svakako potrebna bolja regulacija u

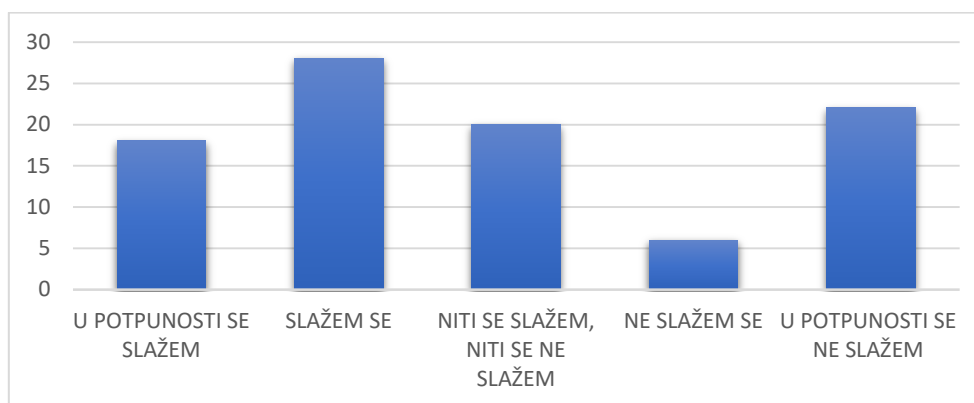
pogledu zakona, a sve kako bi se u konačnici omogućila zaštita djece, odnosno mladih na društvenim mrežama.

Izvor: Izrada autora rada.

Grafikon 24. Tvrdnja: Društvene mreže bi trebalo bolje zakonski regulirati kako bi se omogućila zaštita djece

Sljedeća tvrdnja je „Moje dijete sudjeluje u različitim izazovima na društvenim mrežama“ (grafikon 25).

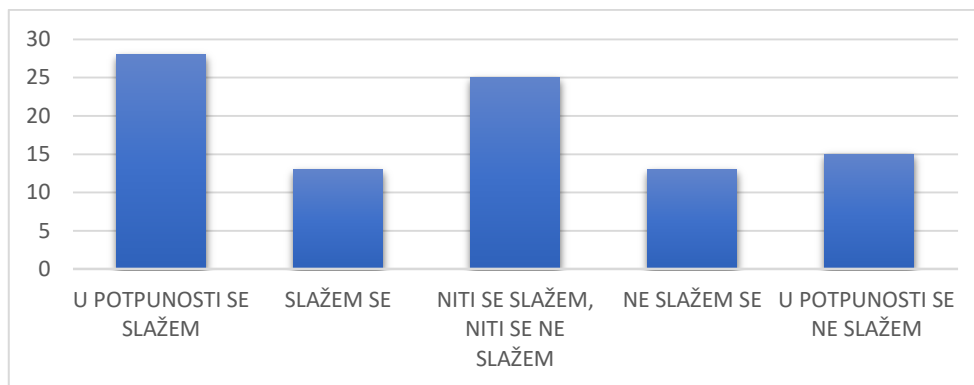

Izvor: Izrada autora rada.

Grafikon 25. Tvrdnja: Moje dijete sudjeluje u različitim izazovima na društvenim mrežama

Naime, na temelju prikazanih rezultata vidljivo je kako se većina ispitanika slaže kako njihova djevca sudjeluje u različitim izazovima na društvenim mrežama (N=28). Drugi prema zastupljenosti su oni koji se u potpunosti ne slažu s navedenom tvrdnjom (N=22). Što se tiče treće skupine ispitanika, navedena skupina se niti slaže, niti ne slaže s tvrdnjom kako njihovo dijete sudjeluje u različitim izazovima na društvenim mrežama (N=20). Potom slijedi skupina ispitanika koja se u potpunosti slaže, odnosno 17 ispitanika. Moguće je na temelju ovih prikazanih rezultata ipak uočiti kako izniman broj mladih sudjeluje u različitim izazovima na društvenim mrežama.

Sljedeća tvrdnja je „Mediji otežavaju ulogu roditelja“ (grafikon 26)

Izvor: Izrada autora rada.

Grafikon 26. Tvrdnja: Mediji otežavaju ulogu roditelja

Na temelju prikazanog grafikona uočava se kako se većina ispitanika u potpunosti slaže s tvrdnjom kako mediji otežavaju ulogu roditelja (N=28). Druga skupina prema zastupljenosti su oni koji se niti slažu, niti ne slažu s navedenom tvrdnjom (N=25). Potom slijedi skupina ispitanika koja se u potpunosti ne slaže s navedenom tvrdnjom (N=15). Četvrta skupina ispitanika se ne slaže s tvrdnjom kako mediji otežavaju ulogu roditelja (N=13), dok se s navedenom tvrdnjom slaže 12 ispitanika. Na temelju ovog zadnjeg pitanja unutar istraživanja uočava se podijeljenost mišljenja roditelja o utjecaju medija na ulogu njih kao roditelja. Dok se ističe izniman udio onih koji smatraju kako mediji otežavaju ulogu roditelja, tu je i dalje dio ispitanika koji se ne slaže s navedenom tvrdnjom (30%).

3.2. Diskusija rezultata

Analiza rezultata istraživanja pruža uvid u percepciju roditelja o različitim aspektima odgoja djece, posebno s obzirom na njihov odnos s medijima. Zanimljivo je primijetiti da većina djece koja pohađa srednju školu, prema tvrdnjama roditelja, pohađa četvrti razred, što može ukazivati na povećani interes roditelja za sudjelovanjem u anketi u važnoj fazi prije prijelaza na visoko obrazovanje.

Kada je riječ o stilu roditeljstva, većina roditelja identificira se s demokratskim stilom, što sugerira da roditelji nastoje biti suosjećajni, ali i postaviti granice. Međutim, zabrinjavajuće je primijetiti da iako nitko ne prakticira zanemarujući stil, postoji mali postotak roditelja koji prakticira autoritarni stil, što može imati posljedice za emocionalni razvoj djece.

Rezultati također ukazuju na visoku razinu povjerenja između roditelja i djece. Većina roditelja vjeruje svom djetetu i redovito s njima razgovara, što može biti pokazatelj zdravog obiteljskog odnosa.

Većano uz nadzor nad sadržajem koji dijete pretražuje, primjećuje se zabrinutost većine ispitanika u vezi s vlastitim autoritetom nad sadržajem. To može ukazivati na potrebu za većom edukacijom roditelja o digitalnim alatima i metodama nadzora.

U kontekstu medija, istraživanja sugeriraju da većina roditelja smatra da mediji imaju utjecaj na odgoj djeteta, ali postoji značajna podijeljenost mišljenja kada je riječ o negativnom utjecaju. Dok određeni broj roditelja smatra da mediji imaju negativan utjecaj, postoje i oni koji ne vide izravnu korelaciju. Nažalost, većina roditelja vjeruje da je taj utjecaj negativan. Istraživanje također pokazuje da djeca provode značajno vrijeme izložena medijima, što može imati implikacije na njihovu mentalnu i emocionalnu dobrobit. Unatoč tome što većina roditelja osjeća da su upoznati s sadržajem kojem su njihova djeca izložena, postoji i značajan broj onih koji nisu svjesni tog sadržaja.

Tema cyberbullyinga je također polarizirajuća. Iako većina roditelja priznaje potencijalnu opasnost od cyberbullyinga, postoje i oni koji su neodlučni ili nesvjesni njegove učestalosti i utjecaja. Najzabrinjavajuće u ovom istraživanju je otkriće da 12% djece bilo izloženo nasilju na društvenim mrežama. To ističe potrebu za većom sviješću i edukacijom o sigurnosti na Internetu kako za roditelje, tako i za djecu.

Izrazito je zanimljiv podatak o vremenu koje dijete provodi na medijima. Iako postoji percepcija da djeca provode previše vremena na medijima, postoji i značajan broj roditelja koji su neodlučni ili se s tim ne slažu. Ovo ukazuje na različite pristupe odgoju i različite standarde koji se postavljaju unutar obitelji.

Jasno se vidi kako većina roditelja smatra da bi medijska pismenost trebala biti sastavni dio obrazovnog sustava. Ovo može biti refleksija na trenutne izazove s kojima se djeca suočavaju u digitalnom svijetu i potreba da budu bolje opremljena za razumijevanje i navigaciju kroz medije.

Ovisnost o Internetu je također prepoznata kao rastući problem, s velikim brojem roditelja koji prepoznaju taj trend.

U cjelini, rezultati ovog istraživanja pružaju dragocjen uvid u dinamiku odnosa roditelja i djece u kontekstu modernog doba te naglašavaju potrebu za daljnjom edukacijom i sviješću o utjecaju medija na odgoj.

4. ZAKLJUČAK

U današnjem digitalnom dobu, tehnološki razvoj i mediji su postali ključni čimbenici koji oblikuju svakodnevni život djece i mladih. Mediji nude pristup raznovrsnim edukativnim, informativnim i zabavnim sadržajima, ali isto tako prenose poruke koje mogu stvarati konfuziju ili čak imati negativne utjecaje na formiranje životnih vrijednosti i stavova mladih.

Ovo istraživanje fokusira se na utjecaj medija na odgoj djece, s posebnim naglaskom na roditelje. Rezultati ukazuju na to da mediji često imaju negativan utjecaj na odgoj, što postavlja izazove pred roditelje u njihovoj ulozi odgajatelja. Roditelji su suočeni s teškim zadatkom: kako pripremiti svoju djecu za svijet medija, naučiti ih prepoznati opasnosti i kako se s njima nositi.

Međutim, ovaj rastući trend nije bez izazova. Dok Internet pruža prilike za obrazovanje, kreativnost i povezivanje, on je isto tako mjesto gdje djeca mogu biti izložena sadržajima koji nisu prikladni za njihovu dob ili koji mogu imati dugoročne negativne posljedice na njihov mentalni i emocionalni razvoj.

Kako bi se maksimizirala korist a minimizirala šteta od medija, preporučuje se uvođenje medijske pismenosti kao integralnog dijela obrazovnog sustava. Škole i nastavnici trebali bi, uz roditelje, odvojiti dio svog vremena za edukaciju u ovom području, s ciljem zaštite što većeg broja djece i mladih. Također, preporučuje se organizacija radionica gdje bi djeca i mladi bili informirani o pametnoj upotrebi Interneta, kao i alternativama za provođenje slobodnog vremena bez medija, kao što su sportske aktivnosti, čitanje ili sudjelovanje u vannastavnim aktivnostima. Naposljetku, od ključne je važnosti osvježiti mlade o važnosti prijavljivanja i razgovora s odraslima o problemima poput cyberbullinga.

U svjetlu ovih izazova, od presudne je važnosti razumjeti ulogu roditelja u digitalnom vještinama njihove djece. Naša istraživanja sugeriraju da iako roditelji prepoznaju važnost medijske pismenosti, mnogi osjećaju da nemaju adekvatne resurse ili znanje da učinkovito usmjere svoju djecu u digitalnom svijetu.

Stoga se nameće potreba za integriranim pristupom u kojem obrazovne institucije igraju ključnu ulogu. Uvođenje medijske pismenosti u kurikulum, organiziranje radionica za roditelje i mlade, te suradnja s medijima kako bi se osigurala kvalitetna edukacija o digitalnom svijetu, mogli bi pružiti djeci potrebne vještine i znanja da postanu informirani i odgovorni digitalni građani.

Dodatno, poticanje drugih oblika zabave i interakcije, kao što su sport, čitanje, umjetnost i vannastavne aktivnosti, moglo bi pomoći u uspostavljanju ravnoteže između digitalnog i stvarnog svijeta. Također, važno je naglasiti važnost otvorene komunikacije između djece, roditelja i obrazovnih institucija o potencijalnim online

opasnostima, poput cyberbullinga, kako bi se osiguralo sigurno i zdravo digitalno okruženje za sve.

Na temelju proučavanja uloge medija u obiteljskom odgoju, donose se sljedeće preporuke:

1. Medijska pismenost u obrazovnom sustavu: Trebalo bi uvesti medijsku pismenost kao integralni dio obrazovnog sustava. To će omogućiti djeci da bolje razumiju i kritički analiziraju medijske sadržaje te da prepoznaju njihov utjecaj na vlastite stavove i ponašanje. Na primjer, škole bi mogle implementirati predmet ili radionicu pod nazivom "Medijska pismenost" ili uključiti module o medijskoj pismenosti u postojeće predmete poput književnosti, društvenih znanosti ili informatike. Osim toga, obrazovne institucije mogu surađivati s medijskim organizacijama i stručnjacima kako bi osigurale relevantne resurse i edukacijske materijale. Također, obuka nastavnika o medijskoj pismenosti može biti ključna, pružajući im alate i vještine potrebne za učinkovito prenošenje znanja o medijskoj pismenosti učenicima. Integriranje medijske pismenosti u obrazovni sustav na ovaj način omogućava sustavno učenje i primjenu tih vještina u školskom okruženju.
2. Radionice o pametnom korištenju Interneta: Organizirati edukativne radionice za roditelje i mlade koji će obuhvatiti teme poput prepoznavanja lažnih vijesti, zaštite privatnosti na mreži i etičkog ponašanja online. "Pametno korištenje" Interneta ne podrazumijeva samo sigurnost, već i odgovorno, svjesno i kritičko korištenje digitalnih alata i platformi.
3. Raznolikost aktivnosti izvan digitalnog svijeta: Iako je digitalni svijet izvor zabave, nije jedini. Promicati treba i druge oblike zabave i interakcije izvan digitalnog svijeta. To uključuje poticanje aktivnosti poput sporta, čitanja, umjetnosti i druženja s vršnjacima u stvarnom svijetu. Primjer organizacije koja bi mogla promicati druge oblike zabave i interakcije izvan digitalnog svijeta je lokalno udruženje mladih ili sportski klubovi. Osim toga, lokalne biblioteke ili kulturni centri mogu organizirati čitateljske klubove, književne večeri ili predstave kako bi potaknuli ljude na čitanje i druženje u stvarnom svijetu. Kroz takve inicijative, ove organizacije mogu pružiti alternativne i obogaćujuće aktivnosti koje nadopunjuju digitalni svijet i promiču holistički razvoj mladih ljudi.
4. Otvorena komunikacija o online opasnostima: Važno je poticati otvorenu i iskrenu komunikaciju između djece, roditelja i obrazovnih institucija o potencijalnim opasnostima na Internetu. To ne uključuje samo cyberbullying, već i druge online prijetnje poput prevara, nasilnih sadržaja i druge problematike koja može utjecati na mentalno zdravlje mladih. Primjer organizacije s kojom bi se moglo surađivati u promicanju otvorene komunikacije o online opasnostima je lokalni Centar za sigurniji internet ili

slična nevladina organizacija koja se bavi pitanjima sigurnosti na internetu. Kroz suradnju s takvim organizacijama, škole i roditelji mogu dobiti dodatnu podršku i stručno znanje o online sigurnosti. Primjerice, organizacija može provoditi predavanja o cyberbullyingu, zaštiti privatnosti na internetu ili prepoznavanju internet prevara za učenike i roditelje. Također mogu organizirati radionice za roditelje o tome kako uspostaviti otvorenu komunikaciju s djecom o online opasnostima i kako ih zaštititi.

Uz ove preporuke, naglasak treba biti na cjelovitom pristupu obiteljskom odgoju gdje mediji predstavljaju alat za informiranje, edukaciju i zabavu, ali ne zamjenjuju interpersonalne odnose i direktnu komunikaciju unutar obitelji.

S obzirom na sve ove izazove, ključno je razumijevanje uloge roditelja u digitalnim vještinama njihove djece te potreba za integriranim pristupom u kojem obrazovne institucije igraju ključnu ulogu u oblikovanju informiranih i odgovornih digitalnih građana.

LITERATURA

1. Brajša, P. (1996). Umijeće razgovora. Pula: C.A.S.H
2. Bilić, V., Buljan-Flander, G., Hrpka, H. (2012.) Nasilje nad djecom i među djecom, 1. izdanje, Jastrebarsko: Naklada Slap.
3. Giles, D. (2010). Psihologija medija. Beograd: Clio
4. Kanižaj, I. i Ciboci, L. (2011). Kako je nasilje preko medija ušlo u naše domove. U: Ciboci, L., Kanižaj, I. i Labaš, D. (Ur.) Djeca medija – od marginalizacije do senzacije (str. 11-35). Zagreb: Matica hrvatska
5. Kimer, K. (2018). Uloga medija u obiteljskom odgoju. Didaskalos: časopis Udruge studenata pedagogije Filozofskog fakulteta Osijek. 2(2): 43-52
6. Labaš, Palavra, Z. (2012). Značajke virtualnosti u medijima za prijenos tradicionalnih poruka. MediAnali, 6 (11): 13-29.
7. Lebedina-Manzoni, M., Delić, T., Žižak, A. (2001). Dječja percepcija komunikacije u obitelji. Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja, 37 (2): 153-170.
8. Livazović, G. (2013). Sigurnost djece u virtualnom okruženju: priručnik za nastavnike. Sarajevo: Udruženje Društvo ujedinjenih građanskih akcija
9. Mandarić, V. (2012). Novi mediji i rizično ponašanje djece i mladih. Bogoslovska smotra, 82(1): 131-149.
10. Mandarić, V. (2016). Zamke i opasnosti u čudesnom svijetu mediji. Split: Franjevački institut za kulturu mira.
11. Miliša, Z., Tolić, M. , Vertovšek, N. (2009). Mediji i mladi: prevencija ovisnosti o medijskoj manipulaciji. Zagreb: Sveučilišna knjižara
12. Mužić, J. (2014). Štetan utjecaj virtualnoga svijeta na djecu. Obnovljeni život, 69(3): 395-405
13. Robotić, P. (2015). Zamke virtualnog svijeta: zaštita djece i mladih na Internetu i prevencija ovisnosti. JAHS, 1(2): 81-96.
14. Sigman, A. (2010). Daljinski upravljani: kako televizija šteti našim životima – i što po tom pitanju možemo učiniti. Velika Mlaka: Ostvarenje d.o.o.
15. Stevanović, M. (2000). Obiteljska pedagogija. Varaždinske toplice: Impresum
16. Tolić, M. (2009). Temeljni pojmovi suvremene medijske pedagogije. Život i škola, 55(22), 97-103.
17. Vuksanović, D. (2014). Pitanje javnosti – pornografija suvremenih i novih medija. In Medias Res, 3(4): 430-441.
18. Vukasović, A. (2013). Reafirmacija odgoja – alfa i omega pedagoškoga preporoda. Obnovljeni život, 68 (2): 253-262.
19. Žic, D. (2017). Medijska pismenost roditelja i njihova percepcija društvenih mreža. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1. Udio tinejdžera koji smatraju cyber maltretiranje problemom	9
Grafikon 2. Udio djece koji je svjedočio Internet nasilju	9
Grafikon 3. Zastupljenost ispitanika prema razredu koji pohađa dijete	22
Grafikon 4. Udio ispitanika prema stilu roditeljstva.....	22
Grafikon 5. Prikaz udjela ispitanika na temelju činjenice smatraju li imaju li autoritet nad djetetom.....	23
Grafikon 6. Prikaz udjela ispitanika prema činjenici vjeruju li svome djetetu.....	24
Grafikon 7. Udio ispitanika prema vođenju razgovora s djetetom o svemu.....	24
Grafikon 8. Udio ispitanika prema usklađivanju životnog tempa i vođenja razgovora s djetetom o bitnim stavkama odgoja	Error! Bookmark not defined.
Grafikon 9. Utjecaj medija na odgoj djeteta	25
Grafikon 10. Udio ispitanika prema mišljenju pozitivnog/negativnog utjecaja medija na djecu	26
Grafikon 11. Vremenski period izloženosti djece medijima	26
Grafikon 12. Utjecaj na količinu vremena koje dijete provodi izloženo medijima	27
Grafikon 13. Upoznatost s sadržajima koje djeca pretražuju na medijima	27
Grafikon 14. Vođenje razgovora o opasnostima s kojima se djeca mogu susresti na društvenim mrežama i drugim medijima	28
Grafikon 15. Izloženost djeteta nekom obliku nasilja na društvenim mrežama	28
Grafikon 16. Tvrdnja: Smatram kako mediji negativno utječu na odgoj djeteta.....	29
Grafikon 17. Tvrdnja: Nemam dovoljan autoritet nad nadzorom sadržaja koji dijete pretražuje	30
Grafikon 18. Tvrdnja: Smatram kako mediji, a poglavito društvene mreže, su podložni cyberbullingu	30
Grafikon 19. Tvrdnja: Smatram kako dijete provodi previše vremena na različitim medijima	31
Grafikon 20. Tvrdnja: Smatram kako u obrazovanje bi trebalo uvesti medijsku pismenost	31
Grafikon 21. Tvrdnja: Sve veći broj djece ovisan je o internetu	32
Grafikon 22. Tvrdnja: Nemam dovoljno vremena kako bi moglo/la kontrolirati dijete onoliko koliko to zapravo želim	32
Grafikon 23. Tvrdnja: Smatram da će mi se dijete povjeriti ukoliko bude u problemu koji je vezan za cyberbulling	33
Grafikon 24. Tvrdnja: Društvene mreže bi trebalo bolje zakonski regulirati kako bi se omogućila zaštita djece	34

Grafikon 25. Tvrdnja: Moje dijete sudjeluje u različitim izazovima na društvenim mrežama.....	34
Grafikon 26. Tvrdnja: Mediji otežavaju ulogu roditelja.....	35

PRILOZI

Uloga medija u obiteljskom odgoju

Poštovani, pred Vama se nalazi anketni upitnik na temelju kojeg se provodi istraživanje na tematiku "Uloge medija u obiteljskom odgoju" u svrhu izrade magistarskog rada. Popunjavanje anketnog upitnika zahtijeva 10 minuta Vašeg vremena pa shodno tome molim da doprinesete ovom istraživanju i izradi magistarskog rada. Anketni upitnik je anonimn.

Unaprijed hvala!

Koji razred pohađa Vaše dijete? *

- Prvi srednje
- Drugi srednje
- Treći srednje
- Četvrti srednje

Koji stil roditeljstva zagovarate? *

- Autoritativni stil (zagovara brigu i njegu djeteta, strogost i poštivanje autoriteta)
- Autoritarni stil (strog način odgoja bez pokazivanja emocija)
- Demokratski stil (briga i njega djeteta, poštivanje djetetovih razmišljanja)
- Permisivni stil (pretjerano popuštanje djetetovim potrebama)
- Zanemarujući stil (roditelji su u potpunosti isključeni iz odgoja)

Smatrate li da imate autoritet nad djetetom? *

- da
- ne
- ne znam

Vjerujete li svom djetetu? *

- da
- ne
- ne znam

Razgovarate li sa svojim djetetom o svemu? *

- da
- ne

Koliko Vaš životni tempo Vam dozvoljava da budete uključeni u razgovor s djetetom? *

- svaki dan prodiskutiram s djetetom o bitnim stvarima
- dva do tri puta tjedno prodiskutiram s djetetom o bitnim stvarima
- jednom tjedno prodiskutiram s djetetom o bitnim stvarima
- jednom mjesečno prodiskutiram s djetetom o bitnim stvarima
- ne razgovaram tako često s djetetom o bitnim stvarima vezanim uz odgoj

Smatrate li da mediji uvelike utječu na odgoj djeteta? *

- da
- ne

Smatrate li da mediji imaju više pozitivan ili negativan utjecaj na Vaše dijete? *

- pozitivan
- negativan

Koliko vremenski Vaše dijete provodi izloženo medijima (TV, društvene mreže)? *

- jedan do dva sata dan
- dva do četiri sata na dan
- četiri do šest sati na dan
- više od šest sati na dan

Smatrate li da možete utjecati na količinu vremena koje dijete provodi izloženo medijima? *

- da
- ne

Jeste li upoznati sa sadržajima koje djeca pretražuju na medijima? *

- da
 ne

Razgovarate li s djecom o opasnostima s kojima se mogu susresti na društvenim mrežama i drugim medijima? *

- da
 ne

Je li Vaše dijete ikad bilo izloženo bilo kakvom obliku nasilja na društvenim mrežama? *

- da
 ne

Molim na sljedeći splet pitanja odgovoriti ocjenom od 1 do 5 (1-u potpunosti se slažem, 2 - ne slažem se, 3 - niti se slažem, niti se ne slažem, 4. slažem se, 5 - u potpunosti se ne slažem) *

	1	2	3	4	5
Smatram kako mediji negativno utječu na odgoj djeteta.	☐	☐	☐	☐	☐
Nemam dovoljan autoritet nad nadzorom sadržaja koji dijete pretražuje.	☐	☐	☐	☐	☐
Smatram kako mediji, a poglavito društvene mreže, su podložni cyberbullingu.	☐	☐	☐	☐	☐

Smatram kako dijete provodi previše vremena na različitim medijima.	☐	☐	☐	☐	☐
Smatram kako u obrazovanje bi trebalo uvesti i medijsku pismenost.	☐	☐	☐	☐	☐
Sve veći broj djece ovisan je o Internetu.	☐	☐	☐	☐	☐
Nemam dovoljno vremena kako bi moglo/la kontrolirati dijete onoliko koliko to zapravo želim.	☐	☐	☐	☐	☐
Smatram da će mi se dijete povjeriti ukoliko bude u problemu koji je vezan za cyberbulling.	☐	☐	☐	☐	☐
Društvene mreže bi trebalo bolje zakonski regulirati kako bi se omogućila zaštita djece.	☐	☐	☐	☐	☐
Moje dijete sudjeluje u različitim izazovima na društvenim mrežama (Tik Tok izazovi).	☐	☐	☐	☐	☐
Mediji otežavaju ulogu roditelja.	☐	☐	☐	☐	☐